

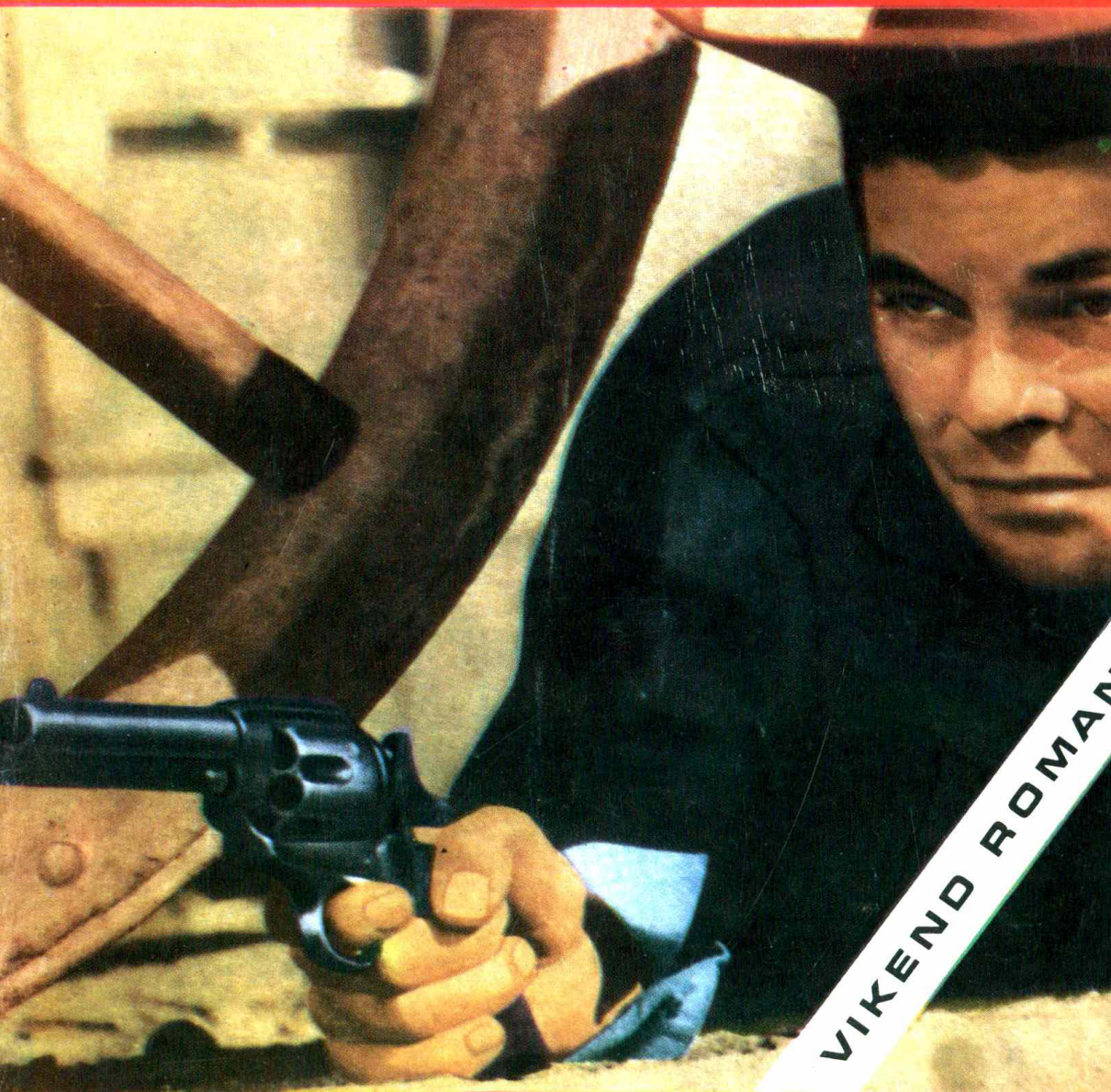

VAJAT ERP

DOK HOLIDES

BROJ: 2

CENA 1 D.

VIKEND ROMAN

DOŠLJAK SA MISURIJA

**ČITAJTE SLEDEĆU SVESKU
CRTANIH ROMANA**

CRTANI ROMANI

CENA 1 D.

127

**SVAKOG 1-og, 10-og i 20-og
U MESECU NOVA SVESKA!**

64 STRANE – 1 DINAR!

**DOŠAO JE
IZ MISURIJA**

Naslov originala:

William Mark

ER KAM VON MISSOURI

Copyright by Martin Ketter Verlag

Hamburg

Bio je 18. avgust 1872. godine. Elsfort, mali grad u Kansasu, taj dan neće nikada zaboraviti.

Četvoroprežna poštanska kočija koja je iz Saline, dalekog prevoja kraj reke Kanzas u pravoj liniji presecala put prema zapadu, kotrljala se obavijena oblakom prašine kroz glavnu ulicu Elsforta.

Vozač, mlad čovek, pokriven od glave do pete prašinom sitnom kao brašno, poteže uzde i uz škripu zaustavi kočiju. Začuden, gledao je oko sebe. Na ulici nije bilo žive duše.

— Hej! Šta ovo treba da znači?

Čovek zateže povodac čvrsto i kliznu sa kočijaškog sedišta. Ponovo pogleda naokolo. Glavna ulica je, međutim, i dalje bila pusta. Kao izumrli izgledali su tremovi i verande. Čak i na prozorima nije bilo nikoga.

Preko, iza pomoćnih vrata „Smokey” saluna, koja su ceo dan letela tamo-amo, vladala je umesto uobičajene živosti, mučna tišina.

Čovek protrlja bradu u nedoumici, zatim počeo da otresa prašinu sa rukava i pantalona i počeo uz stepenice preko verande u šerifovu kancelariju.

Pre nego što je otvorio vrata, bacio je još jedan pogled na ulicu. Ništa se nije promenilo.

Sunce je bilo u zenitu, a žega nepodnošljiva.

Čovek gurnu snažno vrata kancelarije. Mala prostorija je bila dupke puna. Dobro odeveni građani i ljudi u kaubojskim odelima grubih, surovih lica. Uz sama vrata stajao je čovek visok kao jela sa zvezdom na grudima. Sesij Vajtni, šerif. On je izgleda poznavao vozača kočija i dobacio mu brz pogled, a zatim nastavio da pomno motri na ulicu.

Mladi vozač je začuđeno posmatrao ovaj neobičan skup. Zatim priđe šerifu:

— Šta se ovo događa, mister Vajtni?

Šerif ga ponovo pogleda samo na čas.

— Dobro je što ste naišli ovamo s ulice...

— Ama šta je ovo ovde? Ulica je pusta.

Jedan od prisutnih ljudi, krupan, zajapurena lica, pogleda prema vratima pa onda iz svog, kao jed zelenog kaputa izvuče sat koji je visio na dugom, masivnom, zlatnom lancu.

— Šta se dešava, čoveče? Pakao je nastao! Sačekajte pa ćete videti!

U tom trenutku odjeknu napolju nekoliko hitaca.

Vozač priđe i stade uz prozor, kraj šerifa.

— Nemojte! upozorio je šerif mrzovoljno. Ostavite zavesu. Ako bude video da se ovde nešto pokreće, još može i ovamo da dođe!

— Ko to, do đavola?

Debeljko sa zlatnim lancem gledao je zabrinuto prema prozoru, dok su mu mesnate ruke, kratkih prstiju podrhtavale.

— Dvanaest milja južno od grada nalazi se sedamstotina goniča goveda, govorio je debeljko. Njegov glas je neobično odzvanjao u ovoj mukloj tišini. — Došli su ovamo goneći ispred sebe krda goveda. Da bi smo mogli da izdržimo nalet takvog uragana, angažovali smo pojačanje i pomoć šerifa. Broki Džek Norton je naimenovan za maršala.

— Džek Norton? upita vozač kočije zapanjeno. Onaj revolveraš iz Teksasa?

— Da, baš on. On će moći najbolje da izađe na kraj s kaubojima.

— Dobro, a ko je preko u „Smoki” salunu, od koga toliko zazirete? upita mladi vozač, okrećući se prema debeljku.

— Zar vi niste predsednik opštine?

— Jesam — prokrklja ovaj astmatičnim glasom brišući znoj sa čela. Ja sam taj, nažalost.

— Gde je Norton?

Ljudi se samo, očajni pogledaše.

— Gde bi trebalo da bude? — procedi šerif. — Pa, na ulici gde mu je mesto!

— Kako to? — uzviknu jedan od prisutnih, starac lica žutog kao pergament svetlih očiju. — A Ben Tompson mirno sedi preko u salunu?

— Tompson? — upita vozač širom otvorenih usta od iznenađe-

nja. — Hej, pa to je... divna stvar! Zašto maršal ne uhapsi tog čoveka?

Okupljeni ljudi pogledaše čudno vozača poštanske kočije. Sa šerifovog lica kapale su krupne graške znoja. Pritegao je opasač jače i uputio se prema vratima. Zastao je na pragu i okrenuo se.

— Idem preko u kovačnicu da govorim sa Nortonom. Mora da uhapsi Bena Tompsona.

Ljudi se složiše.

— Znači maršal se zavukao u kovačnicu? — upitao je vozač kočije. — Mislio sam da je na ulici?

Šerif Vajtni bez reči otvori vrata i pređe preko, na drugu stranu glavne ulice. Niko se u kancelariji i ne pomače.

Šerif zamače u kovačnicu. Tri minuta kasnije izašao je u društvu visokog krupnog čoveka, čije je grudi krasila maršalska zvezda. Obojica su gledala u pravcu „Smoki” saluna. Zatim su se trčecim korakom uputili preko ulice u sokače kraj maršalove kancelarije, koje je pod pravim uglom izlazilo na glavnu ulicu.

U tom trenutku odjeknu pucanj. Hitac je doleteo preko pomičnih vrata saluna.

Šerif, teturajući se načini još dva koraka i sruči na tle na samom uglu sokačeta i glavne ulice.

Maršal je trčao dalje, izbio s druge strane i kroz sporedan ulaz ušao u šerifovu kancelariju.

Ljudi su ga posmatrali mrko i potišteno.

Džek Norton skide svoj izblede li šešir i počeo da ga okreće u rukama.

— Vajtni je mrtav! — rekao je žustro.

Tišina koja je vladala u maloju

prostoriji pritiskivala je kao mora. Vozač poštanske kočije priđe predsedniku opštine.

— Imate ovde potpuno smušenu policiju — reče podrugljivo i pođe prema vratima.

— Stojte! — uzviknu za njim maršal.

Vozač zastade.

— Šta to treba da znači? — prokiktao je proteći.

Vozač mu lagano priđe.

— Pa već sam rekao: imate smušenu policiju.

Rekao je to jasno i razgovetno ne skidajući pogled svojih plavih, hladnih očiju s maršalovog lica.

Predsednik opštine otirao je ogromnom maramom znoj s lica.

— Govorili ste pravo, čoveče! Napolju leži šerif...

— A ovde stoji maršal! — procedi vozač kroz zube, pokazujući rukom na Nortona. — Grad ga je postavio, jer je bio poznat kao hrabar čovek. Trebalo je da obuzda nekoliko stotina kauboja, a preko u krčmisedi jedan jedini čovek, i on nije u stanju da ga uhapsi.

Ljudi pogledaše maršala. Ovaj posive kao pepeo od uzdržanog besa, dok mu je donja usna lako podrhtavala.

— Da, sedam stotina kauboja je ovde. Večeras će biti u gradu. Ali čovek u salunu je nešto drugo. On je gori od hiljadu kauboja. On je zver...

Vozač kočije se okrete izazivajući.

— Pa ja sam rekao, imate smušenu policiju.

Opet je pošao prema vratima.

— Kuda ste se uputili? — doviknu mu predsednik opštine.

— Slušajte, predsedniče, ne mogu valjda da sedim ovde i bacam piljke. Napolju je moja kočija.

Predsednik se onda obrati maršalu i upita leđeno:

— Hoćete li konačno uhapsiti Bena Tompsona ili nećete?

Norton je gutao pljuvačku. Razmišljao je grčevito, dok su mu se na čelu skupljale krupne graške znoja. Zatim obori glavu.

— Ne, ne mogu. Niko to ne može!

— Dakle, bedna policija! — rugao se i dalje vozač i otvori vrata.

— Samo još jedan trenutak — doviknu mu predsednik opštine.

— Nemam vremena — procedi mladi čovek stojeći u otvorenim vratima.

Predsednik Sefton Miler priđe Džeku Nortonu i strže mu zvezdu sa znojem natopljene košulje. Zatim se teškim koracima uputi prema vozaču i zakači mu značku na grudi:

— Znam da će me ljudi ismejati, ali svejedno je. Moram da iskoristim svaku šansu, pa i najmanju. A ako neko hoće da se razmeće treba mu pružiti mogućnost da se pokaže. Kako se vi uopšte zovete?

Podrugljivi izraz u sekundi nestao sa vozarevog lica. U očima mu se ogleda duboka ozbiljnost.

— Vajat Erp! — odgovorio je mirno.

— U redu, Vajat Erp. Kažete imamo lošu policiju — tako ste rekli. Sada vi nosite zvezdu. Dakle, idite preko i uhapsite Tompsona!

Zluradi osmeh zaigrao je na licu otpuštenog maršala. I ostali ljudi su se uzdržano smeškali.

Predsednik je hteo da kazni razmetljivog čoveka. Zbog toga mu je i zakačio zvezdu na grudi. U toliko pre nije mogao da veruje svojim očima videći kako se mladi vozač kočije okreće i pođe laganim, si-

gurnim korakom preko trema niz stepenice, a zatim preko ulice, postavši tek ispred „Smoki” saluna.

Svi prisutni su ga zadivljeno posmatrali.

Jedan od prisutnih ozbiljno je zamorio predsedniku:

— Kako ste mogli da učinite tako nešto, Miler. Momak i ne sluti da srlja pravo u smrt.

— To će mu biti kazna za ono što se pravio važan — procedi Norton.

Čovek je i dalje insistirao:

— Da, to će se sigurno dogoditi. Ali on je pošao zbog toga što ste vi bili kukavica.

Teksašaninova ruka kliznu prema koltu.

Na to uzviknu predsednik, koji je uvideo da je počinio nepromišljenost:

— Gledajte samo! On upravo ulazi!

Ljudi počеше da se tiskaju kraj prozora, gurajući zavesu u stranu.

Jedan od prisutnih, dvometraš, počeha se po temenu i huknu:

— Ala taj momak ima živce!

— Ili je lud, ili ima više hrabrosti nego svi mi zajedno — dodade drugi.

— Kakav je to uopšte čovek?

Predsednik opštine vide kako vozač svoj stari, izlizani opasač gura unazad, a levi kolt pomera u opasaču, otvarajući desnicom pomična vrata. Zastao mu je dah. Jedva je skupio snage da odgovori:

— Poznajem ga veoma malo. Tek dva meseca radi na poštanskoj kočiji. Mislim da je došao iz Misurija.

—O—

Vajat Erp je stajao uspravljen u vratima „Smoki” saluna.

Deset jardi udaljen, stajao je čovek srednje visine, naslonjen leđima na šank. Obasjan blještavom svetlošću koja je prodirala s ulice, vozač poštanske kočije delovao je kao crni, preteći gorostas.

Čovek naslonjen na šank imao je široko lice, plavo pepeljivu kosu i nešto razmaknute žučkaste, hladne oči. Isturio je bradu, a koža na jagodicama mu se zategla. Krupna glava ležala je usađena direktno na ramena. Na njegovom snažnom telu kao da nije postojao vrat. Snažne šake nalazile su se na dohvat teških koltova, nisko opasanih preko bedara.

Svako u Kansasu ga je poznavao. Bio je to kockar Ben Thompson. Godinama već išao je sa svojim bratom Bilom od grada do grada, bavio se kockom i povremeno trgovao stokom. Svuda gde se pojavio donosio je sobom neprilike i nevolje.

Čovek iz Misurija je zastao samo za trenutak, a zatim pošao pravo prema Thompsonu. Izvukao mu naglim pokretom oružje, uhvatio ga za mišicu i gurnuo ga ispred sebe napolje na trem. Thompson se uopšte nije pribrao od zaprepašćenja.

—O—

Preko, u šerifovoj kancelariji ljuđi hitro navukoše zavesu.

Čovek iz Misurija je i dalje gurao ispred sebe Thompsona, pravo prema šerifovoj kancelariji. Ni za trenutak nisu zastali. Vajat Erp je nogom otvorio vrata i ugurao bandita u jednu od ćelija i zaključao ga. Brava škljocnu. Kao okamenjen stajao je Ben Thompson uz prijavu zid ćelije. Potpuno smušen posmat-

rao je čoveka koji je stajao uz rešetke, kako vadi iz džepa dugu, crnu cigaru i mirno je pripaljuje.

Najzad se uhvaćeni bandit pribrao. Širom je razrogačio oči, udario pesnicama o zid ćelije, a onda svom žestinom zaleteo na rešetke.

Vajat Erp ga pogleda nemarno.

— Hej! Šta ovo treba da znači?

— urlao je bandit.

— Vi ste ubili šerifa Vajtnija Tompsone — uzvрати Erp. — Uhapšeni ste!

Na to Teksašanin steže svoje snažne ručerde oko rešetki, proturi deo glave i upita, s mukom se savlađujući:

— Šta si kazao?

— Uhapšeni ste zbog ubistva!

Tompson se naglo povuče prema zidu ćelije, da bi se onda svom žestinom ustremio na rešetke, tako da su se zvečeli, snažno zatresle. Svi su pomislili u tom trenutku: ovaj čovek je jak kao bik.

— Šta si rekao? — urlao je Tompson. — Znaš li uopšte ko sam ja, čoveče?

Vajat Erp odunu mirno oblak plavičastog duvanskog dima. Nije se izmakao ni za pedalj kada se bandit ponovo ustremio na rešetke. Sada je Tompson bio iznenađen držanjem ovog hladnokrvnog čoveka. Počeo je da posmatra Vajatovo lice.

Bilo je to uglasto, tvrdo lice, koje su krasile duboke plave oči. Imao je pravilan nos i lepa, energična usta i preplanuo ten. Bila je to plemenita, muževna fizionomija, na kojoj se istovremeno ogleдала odlučnost, bistrina i blagost.

Niko u ovoj maloj prostoriji nije ni slutio ovog trenutka da je među njima čovek, čije će ime krupnim, crvenim slovima biti is-

pisano u analima američke istorije. Tom mladom Vajatu Erpu, bila je pre nepun čas okačena zvezda na grudi, zvezda čiji će sjaj biti jači i veći nego svih malobrojnih, pravih velikana u pionirsko doba Sjedinjenih Država.

Taj jednostavni čovek, rođen je 1848. godine kao sin oficira severnjačke vojske u gradu Monmontu u državi Illinois i od rane mladosti boravio je u zapadnim državama. Bio je pratilac karavana naseljenika koji su se selili sa istoka u Kaliforniju. Zatim je nekoliko godina radio na jednom ranču u Tekساسu kao kauboj, bio zaposlen kao drvoseča u Koloradu, u Montani bio lovac na bufala, u Dakoti radio kao kopač zlata, a od nedavna prihvatio posao vozača poštanske kočije.

Pre nego što je došao ovamo u Kansas, živio je kod roditelja, koji su preko u Misuriju nasledili komad zemlje. Ta činjenica donela mu je nadimak koji mu je većito ostao — „Čovek iz Misurija.”

Život koji je tek predstojao ovom mladom, ozbiljnom čoveku biće šarolik i raznovrstan, pun avantura i opasnosti. Da mu je to u ovom trenutku neko rekao, smatrao bi neverovatnim i nemogućim.

Bilo je nečega u njegovom pogledu što je ukočilo Bena Tompsona. Duboko u pogledu Vajatovih očiju boje zamrznutog planinskog jezera nalazio se neki čudan odsjaj, koje je prosto ledio krv u žilama i najokorelijem banditu.

Tek kada su se ostali ljudi u kancelariji malo pokrenuli, Tompson opet podivlja. Drmusao je kao pomaman rešetke na ćeliji, vičući:

— Šta ovo znači, momci? Valjda ne mislite ozbiljno?

Na to predsednik opštine priđe rešetkama.

— Mislimo, Bene Tompsone. To je gorka istina. Vi ste uhapšeni. Bićete izvedeni pred sudiju Kordela. I onda će vas jednog ranog jutra obesiti na drvo gore na proplanku.

Za trenutak se u žučkastim očima video strah. Onda je protrljao čelo rukom i ponovo pribrao. Nagnuo je glavu malo u stranu, žmirnuo i dobacio predsedniku:

— Zaveži, debela mešino! Ja govorim s ovim mladim vukom ovde. Svi ostali ste pacovi. Prokleti, kukavni pacovi. — Zatim je pogledao Erpa. — Dakle, čoveče, kako si ti ovo sve zamislio?

Vajat prekrsti na svoj tipičan način ruke na grudi, prebaci gotovo dogorelu cigaru na drugi kraj usana i naže glavu:

— Šta tu ima da se zamišlja, Tompson? Vi ste ubica i dobićete zasluženu kaznu.

Zatim se okrete, skide zvezdu s grudi i položi je predsedniku na dlan.

— Evo, mister, nije mi više potrebna — reče Erp i pođe prema vratima.

— Hej! — kao zver kriknu ubica, tako da vozač kočije naglo zastade na pragu. — Ne igray tu igru, momče! Moj brat Bili će ti okrenuti šiju prema istoku!

Vajat samo okrete glavu. Blag osmeh zaigrao mu je na usnama.

— Za njega će gradski savet naimenovati novog maršala.

— Erp! — pozva predsednik opštine, kada je video da se Vajat uputio napolje. — Sada ne možete tek tako otići!

— Zašto ne? Moje konje će udariti sunčanica!

— Zar niste čuli šta je rekao? Njegov brat Bili će doći...

— Pa šta?

— Zar ne poznajete Bila Tompsona? On je još gori od Bena!

— Moguće je. Zaključajte ga u ćeliju do Benove pa će moći da igraju poker.

— Prokleta pseto! — prosikta bandit.

— Ja vas ne razumem, Tompson.

Poker udvoje je vrlo zabavna igra. Može da se igra ceo dan. Pri tom se zaboravi na vešala.

Vajat konačno izađe napolje. Ljudi su ga zbunjeno posmatrali. Svi su pritrčali prozoru i gledali kako posluje oko konja.

— Hej! — odjeknu banditov glas. Svi se okretoše. — To vas muči, pacovi? Šta sad? Šta će se dogoditi. Baš vas ne zarezuje! Ha! ha! Glave bukove! Šta mislite da će Bil ustuknuti pred vama. Sve će vas redom poubijati. Tebe prvog, mešino debela! Naročito voli momke tvog kova. Uvek tvrdi da ništa nije lakše napuniti olovom od čoveka s debelim trbuhom! Ha! Ha!

Surov, podrugljiv banditov smeh kao da je sledio predsednika opštine.

Nespokojni ljudi opet pogledaše prema vratima.

Napolju se vozač upravo peo na svoje sedište. Odupro se prašnjavim čizmama o dasku ispred sebe, povukao uzde i uzviknuo:

— Hooo!

—O—

Ovaj dan, 18. avgust, još ni izdaleka nije bio završen.

Vajat Erp je jedva uspeo da sa svojom kočijom prevali desetak jardi, kada mu je do ušiju dopro

snažan topot konjskih kopita. Okrenuo se i ugledao iza sebe grupu jahača kako grabi ulicom. Odmah je potegao uzde i zaustavio kočiju.

Jahači su zastali nasred ulice, tačno ispred šerifove kancelarije. Vajat oceni da ima najmanje tri-deset ljudi, surovih momka, tvrdih lica i prašnjavih odela.

Jedan od njih, srednjeg rasta, maslinaste kože i tamnih očiju zastade ispred samog trema. Nagnuo se napred, oslanjajući se levom rukom na sedlo, a desnom na bok i netremice posmatrao Seftona Milera, predsednika opštine.

— Zdravo, debeli, kako je?

Predsednik nabra obrve, ne usuđujući se da odgovori.

— Kako je? — upita ponovo kauboj sa naglašenom pretnjom u glasu.

Predsednik je to osetio i pogleda čoveka koji je stajao uz njega, kao da traži pomoć i podršku.

Na to jahač kliznu iz sedla i pođe uz stepenice.

— Slušaj debeli, ukoliko si ti ovde predsednik opštine, hteo bih da ti kažem da smo mi zlatni momci iz Teksasa. Doterali smo sedamnaest hiljada goveda iz Čirbeka. Imamo uz sebe dolare koje smo zaradili. Jesi li shvatio, stari predsedniče ove smrdljive jazbine?

Predsednik nije bio baš čovek koji mnogo razmišlja. Kada ga je prošao prvi strah, rekao je ljutito:

— Vi se nalazite u Elsfortu. On nije smrdljiva jazbina, razumete li?

Kauboj se u dva skoka nađe na tremu i stade uz samog predsednika.

— Prestani, debeli. Taj ton me razbešnjuje!

Zatim se obrati svojim momci-

ma, pokazujući im levom rukom na oluk susedne zgrade.

— Ej, momci. Kakav doček. Da im pokažemo neke od svojih veština?

— Jasno, Gi! — povikaše kauboji u glas.

Gi je munjevito izvukao desni kolt i ispalio pet hitaca, jedan za drugim. Preko, izlog berbernice rasu se u hiljadu staklića.

Sasvim iznenada vešti strelac zastade i zagleda se u ridana koji je stajao privezan za prečku u bočnoj ulici kraj samog „Smoki” saluna.

— Hej, ako ono nije konj Bena Tompsona, poješću svoje sedlo, i to nekuvano!

I ostali kauboji su posmatrali konja. Svima je bio poznat.

— Lopi, otrči preko do saluna. Ben se tamo sigurno karta sa kafedžijom.

Jedan od kauboja, koga je Gi nazvao Lopi, kliznu vešto iz sedla i ukočenim korakom, tipičnim za jahače, ode do krčme. Vratio se minut kasnije držeći u ruci revolver s dugom cevi i drškom ukrašenom srebrom.

— Gi! — uzviknuo je i podigao oružje. — To je sve što sam našao!

— Benov kolt! — zaurla Gi. — Gde je Ben?

— Pojma nemam — odgovori Lopi.

Gi se okrenuo neodlučno prema predsedniku opštine, podbočio se, stisnuo oči i rekao:

— Debela mešino! Lopi je našao revolver jednog čoveka koga mi vraški dobro poznajemo. On pripada Benu Tompsonu. Znaš li možda gde se Ben nalazi?

Za trenutak je vladao tajac. Onda predsednik procedi.

— Da, znam. On je u zatvoru!
Gi se povuče korak unazad i spusti ruke na opasač.

— Šta to? — upitao je krajnje iznenađen.

— U zatvoru je!

Kauboju zazvižda kroz retke zube.

— Ponovi to još jednom!

— Ben Thompson je u zatvoru — odgovori predsednik opštine, prkosno.

Na to ga kauboju tako snažno ošamari da se debeli predsednik zanesa i udari o zid svom težinom.

— Ben Thompson u zatvoru — urlao je Gi. — To je doista najbolji vic koji sam do danas čuo. I ti si ga uhapsio, zar ne?

Miler stupi napred. Desni obraz mu je bio crven kao krv.

— Da, ja sam naložio da ga uhapse!

Lopi se u međuvremenu popeo na trem držeći Thompsonov kolt.

Gi mu naglo istrže oružje i uperi ga u pravcu Milerovog levog ramena.

— Gde je zatvor?

Mučnu tišinu prekinuo je odlučan, metalni glas, koji je dopirao s mesta gde je stajala poštanska kočija:

— Bolje bi bilo da pitaš gde je šerif?

Gi trže glavu i ugleda na rastojanju od dvadeset jardi glavu i ramena vozača kočije.

— Šta hoćeš sad ti, gutaču prašine?

— Ne diži toliku galamu, Gi! — uzvрати mu Vajat hladno.

— Hej! — zazvižda ponovo kauboju kroz zube. — Ovaj kočijaš me poznaje! To je već bolje!

U tom trenutku je predsednik opštine u svojoj nepromišljenosti

počinio grubu grešku. Prišao je još pola koraka bliže i uzviknuo:

— Gubite se sada, momci! Dosta nam je raznih Bena Thompsona.

Gi Peshaner besno trže revolver i htede da udari drškom Milera po glavi.

Na to zazvižda hitac i teški revolver ispade kauboju iz ruke. Hitac je došao iz pravca poštanske kočije.

Peshaner i njegovi ljudi pogledaše strelca zapanjeno. Vozač doviknu ironično:

— Imaš vraški rdave manire, Peshaner! Bolje da si ih ostavio u Teksasu!

Sa lica uvređenog kauboja nestala je u trenutku boja. Bio je bleđ kao krpa. Munjevitim pokretom izvukao je svoj kolt iz opasača. Doživio je još jednom da mu hitac ispaljen s kočije izbije oružje iz ruke.

— Prokleta hulja — urlao je kao podivljala zver. — Ti bedni gutaču prašine!

Svi kauboju su netremice piljili u vozača. Ovaj je upravo sišao sa svog visokog sedišta i uputio se prema tremu šerifove kancelarije. Niko se i ne pomače.

Vajat Erp nije držao revolver u ruci. U sledećem trenutku je učinio nešto, što će opredeliti ceo njegov život, pun uspeha i slave: pošao je lagano uz stepenice i ispružio desnu ruku prema predsedniku, Ovaj je odmah shvatio: mašio se za džep i pružio vozaču metalnu zvezdu.

Vajat je prikači na svoj prašnjavi kaput. Zatim se okrete, spusti Peshaneru ruku na rame i reče:

— Uhapšeni ste!

Posle toga ga je ugurao u šerifsku kancelariju.

I Gi Peshaner se tek onda osvestio kada je već sedeo zaključan u ćeliji kraj Bena Tompsona. Trčao je po ćeliji i drmusao rešetke.

— Šta ovo treba da znači? Pusti me odmah napolje!

Vajat ga je posmatrao mirno.

— Ne rasipaj snagu, Peshaner. Zatvoren si zbog vređanja i pretnje predsednika Elsforta.

Predsednik opštine i ostali ljudi oko njega nisu se usudili da kroče u kancelariju. Uplašeno su posmatrali kauboje. Šta će se sada dogoditi?

Međutim, stanovnici Elsforta su doživeli to da i kauboji budu zapanjeni. Zajedno su doživeli da upoznaju neobičnu moć koja je zračila iz Vajata Erpa.

Pre nego što se bilo ko pribrao, vozač kočije je stajao na tremu, raskoračen, prekrštenih ruku na grudima. Šešir mu je bio duboko navučen na lice. Uprkos tome, ljudi su mu videli oči iz kojih je izbijalo nešto hladno, oštro kao sečivo. Nešto posebno, što je bilo teško odrediti.

Od toga časa pa nadalje, tokom mnogih godina na zapadu su mnogo puta pominjane oči Vajata Erpa. Bilo je čak ljudi koji su kasnije tvrdili da je čovek iz Misurija bio hipnotizer. To je, bez sumnje, bila čista besmislica. Ipak, ostaje činjenica, da je u njegovom pogledu bilo nečeg što je kao mađija delovalo na ljude i više desetina surovih neobuzdanih ljudi krotilo. To sigurno nije bila nikakva natprirodna moć. Prosto, čvrstina, odlučnost, jaka volja i izvanredan dar da u pravom trenutku postupi upravo onako da i najokorelijem protivniku satera strah u kosti.

Vajat Erp najzad pokrenu usne

i pokazao dva reda blistavo belih zuba.

— Ima li još ko nešto da kaže?

— upitao je ne naročito glasno.

Ne, nije bilo nikog. I on sam, nije bio baš govorljiv čovek.

Vajat Erp se okrenuo, skinuo zvezdu s grudi i ponovo je pružio predsedniku. Zatim je odlučnim korakom sišao niz stepenice. Nije ni pomišljao da pogleda da li mu preti neka opasnost s leđa. Zastao je kod kočija i zakoračio na papučicu, kada ga jedan piskav prodoran glas zaustavi.

Jedan mladi plavokosi čovek, preplanula lica i očiju svetlih, žutih kao čilibar, kliznuo je s konja i stajao na sred ulice. Pucao je tako munjevito da niko od okupljenih u glavnoj ulici Elsforta ne bi dao više ni prebijeni cent za vozačev život.

Vajat Erp je ležao na zemlji, glave okrenute prema čoveku. Ispod šešira svetlele su njegove prodorne, plave oči.

U levoj ruci držao je kolt iz čije je cevi izbijao plavi barutni dim.

Kauboj je stajao za trenutak kao okamenjen. Zatim mu oružje pade iz ruke. Kliznuo je na kolena a onda pao pljoštimize, zarivši nos u prašinu.

Vajat lagano ustade, skide šešir i otrese prašinu s odela. Ljudi su se tek tada povratili.

Prokletstvo! Šta se u stvari dogodilo? Kauboj je samo kliznuo s konja, uzviknuo: Hej, i odmah pucao.

Čovek iz Misurija se munjevito okrenuo i u poluokretu bacio na tle. Zrno koje je pogodilo kauboja ispalio je u letu, a ipak je pogodilo momka u grudi, iznad samog srca.

Nekoliko trenutaka stajao je

kraj kočije. Vratio je kolt u opasač i najzad podigao pogled.

Tada doista nije bilo više nikoga koji je imao bilo šta da kaže, niti želju da ma šta preduzme. Kauboji su se, jedan za drugim, povlačili niz ulicu.

Vajat je ostao sam. Ispod njegovih prašnjavih čizama ležao je pogođeni kauboj, koji je svoju neobuzdanost skupo platio.

Sunce je bilo u zenitu, a žega neizdržljiva.

Na to jedan od meštana, onaj što je prekoreo predsednika što je poslao u sigurnu smrt vozača kočije, kada ga je pustio da pođe da uhapsi Tompsona, podiže obe ruke i uzviknu:

— Vajat Erp! Grom i pakao! Vajat Erp!

Zatim je sišao niz stepenice trema i stegao vozaču desnicu.

Napetost je popustila. Ljudi su silazili s trema, gurajući se oko Vajata. Svako je želeo da mu pruži ruku. Vajat se jedva odbranio. Prišao je ranjenom kauboju, kleknuo kraj njega, zderao mu košulju i pogledao ranu.

— Gde je lekar?

Jedan kratkonogi čovek se probi kroz gomilu okupljenih ljudi. Vajat mu reče:

— Pogledajte ga, Dok! Možda mu možete pomoći!

Samo nekoliko minuta kasnije u kući doktora Džona Falera tri kauboja držala su čvrsto ranjenika, dok mu je sedokosi lekar izvukao metak iz grudi.

Divlji Rori Koleger, kako se zvao ranjeni kauboj, uspeo je za dlaku da izbegne smrt. Međutim, nikada više nije mogao da uperi revolver ni na koga. Rana koja se nalazila uz samo srce, paralizovala mu je

delimično obe ruke. Život, koji je kasnije vodio kao polubogalj, okončao je najzad jedan zalutali metak, namenjen šerifu u Dodž Sitiju, proslavljenom Batu Mastersonu...

Vajat Erp je stajao kraj vrata lekareve kuće i motrio na svoju kočiju. Nekoliko radoznalaca se okupilo oko njega.

Predsednik opštine je zadenuo svoje debele palčeve za prsluk. Sada, kada je opasnost prošla, držao se kao osoba dostojna poštovanja.

— Mister Erp — rekao je ljubazno. — Nudim vam posao u Elsfortu...

— Sa zvezdom? — prekide ga Erp.

— Da, sa zvezdom.

Čovek iz Misurija odmahnu glavom.

— Žao mi je predsedniče. Ja sam već zaposlen. — Govoreći to uputio se prema svojoj kočiji.

— Nudim vam sto dolara mesečno!

No i ta ponuda je ostala bez uspeha.

Vajat Erp se popeo na visoko sedište, uze uzde i kola kretose škripeći i tandrćući iz grada.

Osam milja dalje, kod stanice za razmenu konja, zastade, skoči na zemlju, potapša srdačno sedokosog čuvara stanice po ramenu i otrča prema bunaru. Zapljusnuo je oznojano lice nekoliko puta, pa sede da se odmori, posmatrajući starog kako posluje oko konja.

U to se začu topot kopita gore na proplanku. Bio je to jedan jedini jahač. I on zastade kraj bunara, pa bez pozdrava uze vodu napiti se, sede kraj Vajata i za pali cigaretu. Čovek iz Misurija ga je ispitivački posmatrao ispod oka. Bio je to krupan čovek, širokih ra-

mena. Oči su mu bile nešto više razmaknute, a kosa plava s rđim odsjajem. Nosio je kožni prsluk bez rukava i nizak opasač sa dva teška kolta. Osim toga, nosio je i treći, takozvani džepni revolver, koji obično imaju činovnici banaka, kockari i vlasnici lokala. U svakom slučaju ni malo bezazleno oružje. Ruke su mu bile jake, koščate i maljave.

Vajat je krišom posmatrao pri-došlicu. Iznenada mu sinu ko je. Znao je to pre nego što je video teksaško sedlo i na njemu srebrne inicijale BT.

To nije bio niko drugi do Bil Tompson, čuveni brat još čuvenijeg bandita koji je u Elsfortu ubio šerifa Vajtnija.

— Hej, momak, odmaraš se? — upita Teksašanin.

— Da — uzvratila Vajat.

Bez uvoda, potpuno poslovno, reče Bil Tompson:

— Hoćemo li da odigramo preko u stanici koju partiju?

— Ne!

— Zašto ne?

— Nisam raspoložen!

— Raspoloženje dolazi u samoj igri.

— Kod mene to nije slučaj — uzvratila Erp i podiže se.

— Stoj! — uzviknu kockar.

Vajat nastavi put.

Kockar se ponovo oglasi:

— Stoj, momče. Mogu da budem vraški neprijatan, ako neko čini ono što ne podnosim...

Vajat se okrete i odbrusi:

— Ma šta mi napriča!

— Momče, zar imaš pesak u ušima — doviknu Tompson, lica izobličeno od besa.

Čovek iz Misurija zastade, okrete se i mirno prekrsti ruke na grudi.

Za pet godina neće na celom zapadu biti čoveka koji će moći da ostane hladnokrvan dok Vajat Erp u toj svojoj tradicionalnoj pozi bude stajao pred njim.

— Dakle, ipak imaš pesak u ušima — dobaci Teksašanin pokazujući svoje žute zube.

— Ne verujem — uzvratila Vajat.

— Šta imaš protiv jedne partije sa mnom?

Bil se podigao. Ruke su mu nemarno visile kraj samih drški nisko opasanih revolvera.

— Rekao sam već. Nisam raspoložen.

— Raspoloženje dolazi s igrom, to sam ja već rekao.

Blag osmeh zaigra na Vajatovim usnama.

— Nije isključeno, Bil. Ali sad moram da nastavim put!

Okrenuo se i nastavio još tri koraka. Teško je poverovati da je čuo neki šum. Kada uvežbani Teksašanin poteže oružje iz opasača, to čini sasvim bešumno. U svakom slučaju vozač kočije je u levoj ruci držao svoj kolt na gotovs u trenutku kada se okrenuo prema Tompsonu. U istom trenutku su držali revolvere upravljene jedan drugom u grudi.

Na kockarevom licu ogledala se krajnja zaprepašćenost, a zatim prsnu u smeh.

— Hej, gutač prašine! Ko bi rekao! To ti nije loše ispalo. Koliko često ti uspeva taj trik?

— Kod svakog čoveka po jedanput — odgovori Vajat mirno.

— To je loše — zacereka se Bil.

— Da, svakako, za tog čoveka. Do sada je taj jedan jedini put za svakog čoveka bio dovoljan, Bil!

Teksašanin se opet gromoglasno

zacereka, zavrte kolt oko kažiprsta i vrati ga u opasač.

— Ti si spretan momak, gutaču prašine! Nego, reci, otkud me poznaješ?

Vajat baci u vis svoj teški revolver koji, pošto napravi u vazduhu salto, ulete u opasač.

Kockar je zapanjeno posmatrao ovaj trik.

— Nebesa! Ti nisi vozač kočije, nego žongler, momče!

Na to se čovek iz Misurija osmehnu.

— Zar ti taj trik ne znaš, Bil?

— Ne!

— Čudno. Mislilo sam da igrač tvog ranga zna takve sitnice. To je kao deo posla.

Teksašanim je stajao ukočeno kao stablo. Ni jedan mišić nije zaigrao na njegovom, suncem opaljenom licu. Poruga — to je bilo upravo ono što ovaj divlji, bezočni Bil Tompson nije mogao da podnese.

— Na žalost, nemam više vremena za tebe, Bil. Vidiš i sam, konji su mi već upregnuti. Do viđenja!

Hteo je da pođe, kada Teksašanim nasrnu na njega.

Borba nije dugo trajala. U divljem naletu pogodio je bradom Vajatovu pesnicu. Ruke mu nemoćno kliznuše niz telo. Kao kroz vodenu zavesu video je krupnu priliku vozača kočije i čuo njegov glas:

— Rekao sam ti, Bil, da nemam vremena. Tvoj brat Ben me je već ionako dugo zadržao u gradu.

Ta rečenica kao da opet vrati Teksašaninu hrabrost.

— Ben? — rekao je upitno. — Prokleta huljo, zar si imao sukob s Benom, a živiš? Nebesa, to odmah moram da raščistim!

Ispružio je obe ruke i bacio se

svom žestinom da bi dočepao Vajata za vrat.

Bilo je to poslednje što je za nekoliko sledećih sati učinio.

Dva snažna udarca pesnicom nisu ostali bez dejstva. U padu, kockar udari glavom o bunar...

Kada je Bil Tompson ponovo došao k sebi, sunce je već bilo prevalio dobar deo na svom putu ka zapadu. Drveće je bacalo duge senke, a nebo je imalo crvenkasti odsjaj. Veče se bližilo.

Kockar protrlja bradu, odmahnu glavom, podiže se i otetura nesigurnim korakom prema svom konju.

—O—

Sedokosi Džim Dafi posmatrao je borbu ove dvojice prilično nezainteresovano.

Kada se neznamac našao na zemlji, stari čuvar stanice žmirnu i protrlja nos. Zatim pride polako Vajatu:

— To je bilo potpuno besmisleno, mister Erp.

— Ali, na žalost, veoma potrebno — odgovori Vajat, izvuče i džepa cigaru i zapali je.

Stari Džim počeo da njuška duvanski dim. Vajat Erp mu pruži jednu „brazilku“.

— Mogli biste da mi učinite jednu uslugu, Dafi.

Stari odgrize vrh cigare, kresnu šibicu i duboko uvuče dim.

— Da?

— Odvezite kočiju do Rasla. Dafi iznenađeno podiže glavu.

— Zar ja?

— Da, vil

— Ali...

— Šta, ali? Zar se smatrate tako starim da ne možete da vozite ko-

čiju preko prerije? Džef Kolins mi je pričao da ste sedamnaest godina sedeli na kočijaškom sedištu i bili jedan od najboljih vozača.

— Sedamnaest godina! Naš gazda izgleda ne zna dobro da broji, mister Erp! Devetnaest godina!

— Dobro. Znam da su vam dali stanicu za zamenu konja, jer je gazda hteo da vam da mirniji posao. Da promenimo mesta za dva dana, Džimi. Odvezite kočiju u Rasel, a ja ću ostati ovde. To jest, biću ovde pri sledećoj zameni konja. Umorne konje u međuvremenu neće niko da ukrade.

Stari Džim je oklevao. Prebacio je opušak s jednog kraja usana na drugi i stavio ruke na leđa.

— Pa, ako vi kažete...

— Da. Uzmite svoju torbu i svoje oružje i otidite. Kola su prazna. Ne morate nikog, izuzev sebe da štite.

— A konji?

— Oni već znaju put. Gde je vaš konj?

— Preko, ispod trema. Prilično islužen konj. Ne podnosi baš mnogo žegu.

Čim je kočija kojom je upravljao stari Džim Dafi otišla, Vajat osedla konja i uputi se lagano prema istoku.

—O—

Noć je već osvojila kada je stigao do prvih kuća Elsforta. Namerno je tako podesio svoj dolažak, jer nije želeo da ga vide.

Šta je, u stvari, tražio u gradu? Ni sam nije znao. Imao je neki neprijatan predosećaj kada je pomislio na Benom Tompsona i Gi Peshanera. Obojica su sedela, jedan uz drugog u zatvoru Elsforta. Divna

prilika da se udruže i skuju zajednički plan za bekstvo. Jedan je bio, doduše, kockar skitnica, a drugi kauboj, ali su obojica Teksašani, i — otpadnici od zakona.

U ostalom, šta su ga se ticali ti ljudi? Ben Tompson je bio ubioa i treba da bude obešen. U to nema sumnje. Ubio je šerifa. Peshaner, snažni gonič stoke, bio je u prijateljskim odnosima s njim, pa može uz pomoć svojih momaka nešto da preduzme. Osim toga, i Bil Tompson mora da je već davno stigao u grad, i neće mirovati dok ne oslobodi brata. Da se Vajat nije umešao, Ben Tompson bi sada bio slobodan, jer se šerif nikada ne bi usudio da ga uhapsi.

U glavnoj ulici je bilo još neobično živo. Kauboji su formalno preplavili grad.

Vajat siđe s konja i počeo da se probija kroz gomilu. U jednoj mirnoj, bočnoj ulici nedaleko od „Smoki” saluna vezao je konja.

Najednom, prosto nije mogao da veruje svojim očima. Kroz otvoren prozor saluna ugledao je Gi Peshanera sa grupom svojih ljudi.

Peshanera, koji je još u podne bio u zatvoru. Šta se dogodilo? Da li je sam uspeo da izađe ili su ga njegovi ljudi oslobodili? Šta je s Benom Tompsonom, ubicom?

Vajat potrčao niz uličicu prema glavnoj ulici. Prvog čoveka na koga je naišao povukao je za rukav, pitajući:

— Ja sam Vajat Erp. Šta se dogodilo?

Čovek ga začuđeno pogleda.

— Otkud vi? Je li moguće! Otkuda dolazite? Mislio sam da ste sa poštanskom kočijom otišli za Rasel.

— Peshaner je slobodan? — reče Vajat bez uvoda.

— Da. Predsednik je morao da ga pusti na slobodu.

— Morao?

Mali čovek zabaci šešir na zatišnjak.

— Da, nije bilo drugog izbora.

— Gde stanuje predsednik?

— Ovde, odmah gore u ovoj ulici. Pretposlednja kuća na levoj strani.

— Hvala! — procedi Erp i uputi se uz ulicu. Mali čovek ga je sledio dahćući.

Predsednika je zatekao na samim vratima. Razrogačenih očiju gledao je vozača kočije.

— Otkud vi opet u Elsfortu? Mislio sam da ste s kočijom na putu za Rasel.

— Kočija se i nalazi na putu za Rasel. Hteo sam da se raspitam o dvojici vaših zatvorenika, predsedniče.

Miler proguta pljuvačku, a zatim krišom pogleda malog čoveka koji je stajao iza Erpa.

Na to čovek iz Misurija reče oštro:

— Peshaner je slobodan.

Predsednik klimnu glavom.

— Da, slobodan je. Morao sam ga pustiti. Petnaest kauboja me je uperenim oružjem prinudilo na to.

— A Ben Tompson?

— On sedi u ćeliji — reče spremno predsednik. — Kada su kauboji i njega hteli da oslobode, rekao sam im da je on ubica i podsetio ih da je oslobađanje ubice šerifa kažnjivo kao i samo ubistvo.

„Ben Tompson je dakle još uvek sedeo u zatvoru!” razmišljao je Vajat Erp. Danju se goniči nisu usudili da ga oslobode. Niko nije želeo da sebi lično navuče na vrat

takvu krivicu, kao što je oslobađanje šerifovog ubice. Ali, noću, to je već druga stvar. Kada kauboji s maramama povezanim preko lica nasrnu na šerifovu kancelariju i oslobode ubicu, ko onda može bilo kom pojedincu da natovari krivicu i da je dokaže?

Vajat se obrati predsedniku.

— Slušajte, mister Miler. Peshanerovi ljudi će u toku noći osloboditi kockara. To je sasvim jasno.

Predsednik samo sleže ramenima.

— Pa, ne znam šta...

— Naravno da hoće! — dodade čovečuljak koji se u Vajatovom prisustvu osmelio. — Banda će po cenu života izvući Tompsona, u to nema sumnje. Po mraku je teško bilo koga od njih prepoznati.

— Tako je — potvrdi Vajat. — Zbog toga treba zatvorenika ukloniti!

— Šta vi to hoćete — upita predsednik, mršteći se. — Da možda ne nameravate da ga ubijete?

Vajat se nasmeši.

— On je to, u svakom slučaju, zaslužio. Ali ja nisam ni sudija, a još manje dželat.

— Pa šta onda nameravate da učinite?

— Sakrićemo ga negde u gradu. Milerovo lice je imalo izraz krajnjeg zaprepašćenja. Sklopio je ruke na grudi i uzviknuo:

— Kod mene ne! Ja nisam toliko lud da tog čoveka krijem u svojoj kući!

— To od vas niko i ne traži — reče Vajat. — Već ću uspeti da nađem čoveka koji ima hrabrosti da se bori za zakon.

— Sasvim sigurno! — upade čovečuljak.

Vajat ga odmeri.

— Da vi, mister, nemate slučajno neku prostoriju u kojoj bi bandit mogao neko vreme da bude zatvoren?

Mali čovek se lupi po grudima.

— Naravno! Imam čak veoma prikladnu prostoriju. Pozadi u mojoj štali nalazi se ostava iz koje ni lav ne bi uspeo da izađe. Od kamena je, nema prozora, a vrata su teška i masivna. To je odličan zatvor!

— Vaša kuća je inače blizu šerifove kancelarije! — uzviknu predsednik, srećan što mu je Damaklov mač još jednom uklonjen iznad glave. — Čak možemo Tompsona neprimećeno da odvedemo, ukoliko, jasno, budemo veoma oprezni!

— U redu! — složi se čovek iz Misurija.

Sva trojica su krenuli prema zatvoru.

Na šerifovoj kancelariji, koja je gledala na glavnu ulicu, bilo je upaljeno malo svetlo. Vajat je od predsednika uzeo ključeve. Čuo je kako bandit ustaje sa svog ležaja.

— Konačno! — procedio je Tompson. — Bilo je već krajnje vreme.

— Psst — prošaputa Vajat, uze ga za ruke i gurnu prema sporednim vratima u dvorište.

Tek tada je kockar pri oskudnoj svetlosti zvezda prepoznao čoveka koji ga je oslobodio iz zatvora.

— Ti? — procedio je iznenađeno kroz zube.

— Da, baš ja!

Tompson zastade.

— Kuda me to vodiš?

— Na jedno sigurno mesto.

— Jesi li lud? Grad je pun kaubojja. Svi ljudi su na strani Gija Peshanera. Iskidaće te na komade ako te budu videli sa mnom, Erp!

— Neće me videti, budi spokojan, i kreni već jednom!

Na to bandit udahnu duboko vazduh u nameri da vikne iz sve snage, kada ga udarac Vajatove pesnice sravni sa zemljom. Mali čovek, zaklonjen iza zida, hitro priskoči, zaveza velikim remenom banditu ruke i prošaputa:

— Imamo ga. Nebesa, ala je to bio udarac!

Vajat se osvrnu i upita:

— Gde je predsednik?

— Evo me! — javi se debeljko bojažljivo.

— Hodite ovamo. Nas dvojica treba da ga ponesemo!

— Zar mister Blek ne može da pomogne?

— Ne! Mister Blek će nam pokazati put i otvoriti vrata — odlučno uzvratu Erp. — Hajde, dođite ovamo!

Predsednik je bojažljivo vukao noge preko dvorišta i pomagao da odnesu šerifovog ubicu.

Mali Sam Blek ih povede preko uzane uličice u svoje dvorište, a zatim do štale.

Ben Tompson se povratio u trenutku kada je Blek zaključavao teška vrata.

— Tako — reče mali čovek teško dišući. — On je ovde siguran i na pravom mestu, mister Erp. Šta će se sada dogoditi?

— Šta još za ime sveta može da se dogodi? — upita predsednik uplašeno.

— Ništa naročito — objasni Erp. — Tompson će ostati u zatvoru. Vidim ovde jedan mali otvor kroz koji možete da mu deturite hranu. Prostorija je dovoljno velika...

— Koliko treba da sedi tu? — upitao je Miler.

— Do suđenja, naravno!

— A kada će se održati?
— Kada sudija Koldel bude imao vremena.

Predsednik je brisao oznojeni vrat.

— Cela ta stvar mi se baš ne sviđa, mister Erp, iskreno govoreći. Uvalili smo se u ovu groznu stvar. Bil Tompson će doći da traži svog brata.

— U to ne sumnjajte. Sreo sam ga na stanici za zamenu konja. Rekao sam mu da je Ben ovde u gradu. Bil je sigurno već ovde u Elsfortu.

Miler prekide vozača kočije.

— Šta još? Zar ste govorili i sa Bilom Tompsonom?

Vajat potvrdi.

— Da je još znao da ste mu brata vi stavili iza brave, isekao bi vas na komadiće.

— To je on i pokušao, nemajući pojma šta je bilo sa Benom.

— I?

U tom trenutku prolomi se kroz vazduh zaglušujuća detonacija. Komadi kamena i iverja leteli su sve do ulice.

Vajat potrča prema kapiji.

— Šta li je to? — upita Miler oprezno.

— Šerifova kancelarija — odgovori Vajat mirno.

— Ne mislite valjda ozbiljno da kauboji nameravaju da Tompsona dignu u vazduh? — upita Blek Erpa.

— Ne. Oni su samo srušili jedan zid. I sigurno, to mogu da garantujem, Benu ne bi falila ni dlaka s glave da je sedeo u ćeliji.

Osluškiivali su u mraku.

— Nije baš lepo počelo — uzdahnu predsednik.

— Ali se mora istrajati — uzvрати Vajat. — Ako se budete pokazali

još slabijim, kauboji će vam se popeti na vrh glave.

— Ali, oni će sigurno tražiti Bena?

— U to nema sumnje. Kada budu приметili da Bena nema, morate računati na...

—O—

Vajat se najzad rastao sa hrabrim, malim čovekom i predsednikom. Taman je hteo da izvede konja iz bočne ulice, kada začu Peshanerov glas:

— To je bio kiks. Nema veze. Ben nas je preduhitrio.

Iznenada Vajat začu glas Bila Tompsona:

— Sve mi se čini veoma čudnim. To uopšte nije stil mog brata, da beži. Koga ima da se boji? Onaj predsednik, kukavna hulja nikada se nije usuđivao da mu se suprotstavlja. Ko Bena uopšte može da zauzda?

Peshaner se zamislio.

— Pa onaj vozač kočije, prokleti Erp, taj ima vraške živce!

Tompson se srdito isceri.

— Da, da, ima ih.

Razgovor ubrzo uze drugi pravac. Čovek iz Misurija je već seo u sedlo, kada začu kako Peshaner reče poluglasno:

— Hajde, dosta, evo rančera, dolazi!

Vajat opet kliznu iz sedla i priljubi se uza zid. Kroz otvoren prozor uspeo je da razabere siluetu jednog čoveka srednjih godina. No sio je sivo odelo.

Gi Peshaner mu priđe.

— Helo, mister Ruper. Nadam se da je sve u redu. Rekli ste mi već da Klif Benston, gore u Montani

plaća po dvadeset pet dolara za jedno teksaško goveće.

Rančer je imao ozbiljno uzano lice.

— Da, tačno je. On to plaća jer su goveda gore retkost. Ljudi plaćaju debele pare za funtu govedeg mesa.

— To je dobro — reče odlučno Peshaner. — Vi ste posrednik u tom poslu, pa za to treba da dobijete pet stotina dolara. Evo sada polovine. Drugu polovinu ćete dobiti gore u Montani. U redu?

Rančer potvrdi.

— U redu!

— Dobro, onda da krenemo. Poručite Benstonu da smo krenuli sa stokom na put.

— Sa koliko grla? — ispitivao je rančer.

— Sa dve hiljade.

Ruper nabra obrve.

— Ja sam vas već upozorio da je to ludost. Nećete uspeti da preterate tako veliko krdo preko velikog planinskog prolaza, ni kroz tesnac. Mnogi ljudi pre vas su to pokušali. Uzmite tri stotine goveda i ako polovinu doterate do cilja napravili ste koristan posao.

Peshaner se neprijatno isceri.

— Pristojan da, ali ne i dobar. A ja hoću na napravim dobar posao, mister Ruper. Poteraću dve hiljade grla!

— I koliko hoćete od toga da doterate u Montanu?

— Pa sami ste rekli da čovek mora da izgubi stopedeset grla u planinama.

Ruper odmahnu glavom.

— Niste me dobro shvatili, mister. Rekao sam, ako povedete tri stotine grla, više od polovine ćete izgubiti.

Peshaner se namršti.

— Hoćete li time da kažete da ću od dve hiljade grla izgubiti polovinu?

— Više, mnogo više. Nećete uspeti da tako ogromno stado provedete preko Teksa prolaza. Prolaz je na nekim mestima toliko uzan da jedva može njime i jedno jedino grlo da prođe. Osim toga, nemojte zaboraviti da se sa obe strane prolaza nalaze strme kamenite strane, provalije. Ako se stoka uznemiri, sunovratiće se u dubinu. Govorio sam vam. Sve je to već pokušavano. Džimi Kašon je pokušao pre dve godine da provede samo četiri stotine grla do Montane...

— I? — upita Peshaner zainteresovano.

— Bio je srećan što je doterao trideset grla do cilja. Zakleo se da više nikada neće pokušati.

— Dobro, razmisliću još o svemu, Ruper. Ipak, možete Benstonu poručiti da ću doterati hiljadu grla, pa makar goveda prevodio preko samih oblaka.

Ruper zabaci šešir na zatiljak i upita:

— Jesu li ta goveda vaše vlasništvo, mister Peshaner?

Teksašanin podozrivo pogleda posrednika.

— Šta znači to pitanje, rančeru?

— Benston uvek želi da zna odakle potiče stoka koju kupuje. Prvoklasna goveda „longhorn” rapali ga i reče odbijajući gust oblak plavičastog dima:

— Da! Sve su to moja goveda. Prvoklasna goveda „longhorn” rase.

Ruper samo klimnu glavom i ode.

I Vajat je mogao da ode. Šta su ga se ticali poslovi tog Peshanera? Ipak ostao je i dalje da osluškuje.

Odgovor, koji je gonič dao učinio mu se na neki način sumnjiv.

Čim je rančer Ruper izmakao, Peshaner prсну u smeh i reče podrugljivim tonom:

— Kada bi znao odakle goveda potiču, sigurno bi raskinuo posao!

Svi su se slatko smejali, a Tompson upita:

— Hoćeš li doista više od hiljadu goveda terati preko planina, Gi?

— Pokušaću!

— Ne verujem da ćeš imati sreće. Ruper je u pravu. Prelazi su često sasvim neprohodni. Možeš mi verovati na reč. I ja sam čak jednom sa Benom jahao preko Teka prelaza. Velim ti, to je užas!

— Bez obzira — prekide ga Peshaner odlučno. — Stoka me ne staje ni prebijenog centa. Džef Kalagan i Čarli Mekintoš su ih poslednjih nedelja sakupili. Krdo je već dugo u pokretu. Ne mogu sada da odustanem. Ruku na srce, meni je baš sasvim svejedno koliko ću grla usput izgubiti. Važno je jedino da napravim posao. Na svakom grlu zarađujem sto na sto. I ako Benston zaista plaća dvadeset pet dolara po grlu, na sto grla zaradio sam — dve i po hiljade. A pošto gonim stoku samo sa još dvojicom ljudi, posao je sjajan. Goniči će dobiti uobičajenu platu. Ruper će progutati mamac. Šta se može.

Začu se bat koraka. Rančer Ruper pride.

— Peshaner, nije baš naročito pristojno prisluškivati iza ugla tuđe razgovore. Ipak, ja sam to učinio. I pravo da vam kažem, drago mi je što sam tako postupio!

Ruper je na to pružio svežanj novčanica.

— Evo vaših para. Ja se povlačim iz posla. Ljudi u Montani mo-

raće da se odreknu goveđeg mesa.

Posle toga rančer ode bez pozdrava.

Gi Peshaner se ponovo nasmeja.

— Sam je sebi iskopao grob, ta stara budala!

— Zar mu i bez toga ne bi oteo novac koji si mu dao? — upita Bil Tompson cereći se.

— Svakako! Ali tek gore u Montani.

— A šta ćeš sada da učiniš?

— Abe Klinholm će ga ukloniti.

— Klinholm? začudi se Bil. — Ja sam mislio da si ga platio da prati Erpa i da ga likvidira?

— Da, jesam. Ali on uskoro treba da se vrati. Onda ću mu dati nov posao — reče Peshaner, cereći se. — Stoku ću terati dalje. Šta se mene, uostalom tiče, ako posrednika Rupera proguta pomrčina. Ruper i moj kupac Benston su prijatelji. Pošto Ruper ovde u blizini ima ranč, Benston mu je naložio da otkupi goveda i da angažuje ljude koji će da teraju stoku do Montane.

— Kako si uopšte stupio s njim u vezu?

— Prekjuče je došao van grada gde je stoka i stupio u pregovore sa Edi Kramerom. Ja sam se umešao u razgovor, i rekao da imam jedno krdo goveda koje mogu da mu stavim na raspolaganje. Ne samo krdo, nego i grupu goniča spremnih da teraju stoku, ako treba i u sam pakao. Ruper mi je ponudio dvadeset pet dolara po grlu. To je sve.

Tompson je klimao glavom.

— Gledaj onda da Abe Klinholm što pre stigne, dok taj blesavi Ruper ne digne galamu i pokvari stvar.

Peshaner se cerekao:

— Galamu? A gde to? Momci u salunu su svi do jednog pijani, a osim toga su moji prijatelji. Meštani, to su same trice i kućine. Jedini vuk u ovom kraju to je taj Erp iz Misurija. Srećom Klinholm će se u međuvremenu pobrinuti da mu za uvek zatvori usta...

Za Vajata Erpa bilo je krajnje vreme da iščezne. To što je čuo ispunilo ga je brigom i zlim slutnjama. Brinuo se za starog Džimija Dafa, koji je umesto njega oterao poštansku kočiju u Rasel. Obo je konja iz sve snage i pošao prema zapadu.

—O—

Mutna i oskudna svetlost zvezda osvetljavala mu je put. Znao ga je napamet, jer ga je već nekoliko meseci prevaljivao i noću i danju sa svojim četvoropregom.

Upozoravati rančera o predstojećem napadu, bilo je besmisleno i suvišno. Taj čovek je morao već na osnovu iskustava i razgovora sa Peshanerom, da zna da se ne može s te strane ničim dobrom da nada. Umeće i sam da čuva svoju kožu.

Vajat je jurio u punom galopu, sledeći trag kočije. Usput se osvrtao. Ali uzalud, ništa nije primetio. Abe Klinholm mora da se vraćao prema Elsfortu. Međutim, od najmljenog ubice ni traga ni glasa. Da li je stigao Dafija pre nego što se ovaj dočepao Rasela? Nije isključeno.

Gonio je konja koliko je mogao. Međutim, to baš nije bila izdržljiva životinja, tako da su sve češće zastajkiivali radi odmora. Sve vreme je Vajat brižljivo motrio naokolo, ali nije primetio nikoga, niti

bilo šta što bi mu palo u oči kao sumnjivo.

Već je bila ponoć, kada je naglo povukao uzde. Pustio je konja da ide laganim korakom i zaustavio se tek kraj tela koje je ležalo između duboko usečenih tragova točkova kočije.

Vajat Erp kliznu iz sedla. Kleknuo je kraj nepomičnog tela. Bio je to Džim Dafi. Njegov poslednji put poštanskom kočijom bio je prekinut. Zrno ga je pogodilo s leđa i to u levu stranu i zbacilo s kočije. Ali kočije nije bilo u blizini. Vajat se podiže i obrisao lice. Gorko je prebacivao sebi što nije sam nastavio put. Zamenom je starog poslao u sigurnu smrt.

Ipak, zar se nije zagonetna slučajnost, sama sudbina pobrinula se to da čovek iz Misurija nastavi da živi. Jedan drugi, stari čovek, nemoćan da nešto značajno učini za mir, zakon i procvat zapada, morao je da umre, da bi drugom čoveku koji će sve to ostvariti omogućio da živi. Kao da je sudbina izabrała baš Vajata Erpa da živi i radi još dugi niz godina.

Jasno, u ovom trenutku potišteni Erp na to nije pomišljao. Smrt starog Dafija duboko ga je dirnula. Kada se opet našao u sedlu i nastavio put dalje prema zapadu, zakleo se da neće dotle da miruje dok ne nađe čoveka koji je ubitačno zrno ispalio Dafiju u leđa. Zrno, koje je uostalom bilo njemu namenjeno. To je samo još više podsticalo Vajata da dejstvuje.

—O—

Džef Kolins, vlasnik kompanije poštanskih kočija, koja je držala linije između Abilena i Kolemama,

protirijao je dobro oči kada je Vajat Erp stupio u njegovu kancelariju.

— Vajat! Evo vas konačno. Šta se dogodilo? Konji su kasno sami stigli u stanicu.

Vajat ga obavesti o svemu šta se dogodilo.

Džef Kolins, čovek pedesetih godina, naglo ustade iz svoje naslonjače i prostreli Vajata pogledom. Podbočilo se rukama o pisači sto i rekao:

— Smatrao sam vas korisnim čovekom, Erp. U svakom slučaju, čovekom, na koga se može osloniti. Vidim da sam se silno prevario. Svakako, Džim Dafi je stari vozač i nema sumnje da bi bez problema dovezao kočiju do Rasela. Čak sam siguran da bi to mogao uspešno da čini još nekoliko godina. Ali ja sam taj posao vama poverio, Erp. A vi ste se na svoju ruku zamenili s Džimom. Mene se ne tiče da li je on vas za to molio, što nije isključeno, jer je veoma vezan za kočiju.

— Ne, nije me on molio — prekide ga Vajat. — Ja sam mu naložio da doveze kočiju ovamo...

— Zbog toga što niste hteli da propustite da vidite svoje protivnike! — reče Kolins oštro. — Slutio sam to, Erp. Ima nečeg u vama, u vašim očima, karakterističnog za ljude brze na oružju, ljude koji od te brzine žive. Možda je to u vama do sada samo tinjalo, da bi se sada probudilo. Vi ste revolveraš, Erp...

— Mister Kolins! — uzviknu Vajat i pride bliže pisaćem stolu.

— Tako je, Erp. Toga sam se odavno pribojavao. Vi ste izvrstan strelac i za vas predstavlja šalu potegnuti oružje i ubiti čoveka.

Prozreo sam vas. Možda i ne možete ništa protiv toga, to je jače od vas. Nešto kao sudbinom predodređeno.

Vajatovo preplanulo lice obli rumenilo.

— U zabludi ste, mister Kolins. Ljudi u Elsfortu su bili u nevolji. Ja sam jednostavno smatrao svojom dužnošću, da stanem uz njih. Zakon...

— Ah, zakon — uzviknu vlasnik kompanije. — Šta se vas tiče zakon? Vi niste oficir. Šta se to vas tiče? Trebalo je da ostanete na svom sedištu!

— Svakako — reče Vajat muklo. — U tom slučaju bih sada ja umesto starog ležao na drumu, lica zavrivenog u prašinu...

Na to se okrete i pođe prema vratima.

Kolins je gledao za njim ozbiljna lica. Tek kasnije, mnogo kasnije, uvideo je da je prema ovom čoveku bio nepravedan. Nije ga otpustio, jer nije bilo ljudi sposobnih za taj posao. Vajat je sam otišao. I tako je Kolins u jednom danu izgubio dva svoja čoveka. Vajat je sam otišao i zbog toga što je sebi postavio cilj da sledi Abe Klinholma, Dafijevog ubicu, a i predstojao mu je obračun sa Peshanerom. Možda bi se posle i vratio u kompaniju. Ali teške šefove reči duboko su ga pogodile. Odveo je Dafijevo umorno kljuse u štalu i uzeo svoga šarca, osedlao ga i uputio se natrag prema istoku.

—O—

Čovek koji je u praskozorje ujahao u Elsfort, nije imao više gotovo ničeg zajedničkog sa vozačem ko-

čije, koji je samo dan ranije stigao sa kočijom u grad.

Nešto na licu tog čoveka se izmenilo. Dugačka oštra bora usekla mu se kraj usana.

Vajat se polako ušunjao kod Bleka u dvorište i utvrdio da je Ben Tompson još uvek tu zatvoren. Zatim je od samog Bleka čuo da je vođa goniča stoke, Peshaner odseo u Siti hotelu. Ponovo je seo na svog konja i odjahao u glavnu ulicu.

Gore iznad velike hotelske zgrade videli su se prvi narandžasti odblesci izlazećeg sunca. Vajat je stao ispred trema susedne kuće i seo na stepenik.

Prvi čovek koji ga je ugledao bio je kovač. Išao je niz ulicu i zastao kraj Erpa, gledajući ga krajnje iznenađeno. Ovaj iskusni čovek je odmah uočio da se nešto krupno dogodilo vozaču kočije, i da je došao da se s nekim obračuna.

Pošto Erp uporno nije skidao pogled sa fasade hotela, kovač nastavi put.

Napetost je lebdela u vazduhu. Stari kovač je imao odličan njuh. Mogao je mirne duše da stavi na kocku flašu ruma da će još ovog jutra biti gužve u gradu. Još juče je, uostalom, imao priliku da se uveri kako ovaj čovek iz Misurija puca. Pošto se vratio, nešto se mora dogoditi. Prihvatio je svoj čekić i neodređeno odmahnuo glavom.

Gi Peshaner nije mogao sam sebi da objasni šta ga je u tom trenutku privuklo prozoru. U svakom slučaju čim se probudio, pošao je onako bunovan prema njemu.

Kada je na stepeništu susedne kuće ugledao čoveka, odmah je shvatio šta znači taj tvrdi pogled kojim je posmatrao hotel. Ipak ni-

je verovao svojim očima. Zar ga Abe nije ustrelio?

Grom i pakao! Nema sumnje, taj je živ i zdrav.

Kauboj se povuče natrag u sobu, protrlja sanjive oči, pa još jednom pogleda kroz prozor.

Doista, nije bilo sumnje, čovek koji je sedeo preko puta na stepenicama, nije bio niko drugi do čovek iz Misurija. Gonič goveda Georg Gi Peshaner osetio je iznenađena neku mučninu u stomaku. Lagano se obukao i uputio u sobu do svoje, kod Bil Tompsona. Kockar se uspravi na postelji.

— Šta se dogodilo?

— On je dole!

— Ko?

— Vajat Erp.

— Ti si poludeo — uzviknu Tompson podbočivši se na levi lakat i trljajući lice.

— Nisam upošte. Idi na prozor i sam se uveri. Sedi preko puta na stepenicama i pilji u hotel.

Tompson se u jednom skoku diže iz postelje. Pre nego što je prišao prozoru, obrati se Peshaneru:

— Ja sam mislio da ga je Abe Klinholm likvidirao.

— Da, i ja sam to mislio.

Kockar proviri kroz prozor i naglo se trže. Peshaner ga je zamišljeno posmatrao. Najednom reče:

— Na koga on to čeka?

Tompson odmahnu glavom.

— Hej, valjda se ne plašiš te džukele?

Peshaner se isceri:

— Ne, ja se ne plašim. Ja i nemam razloga za to.

—O—

U to vreme, u jednoj od soba koja je izlazila na hol jedan je čovek bio okupiran time da se što brižljivije obuče. Bio je visok i veoma vitak, imao je bele, negovane ruke i upadljivo blede lice. Oči su mu bile sive kao barut, usne uzane kao prorez, a kosa crna, kratko podsečena.

Nosio je tamno odelo po poslednjoj Sent Luis modi, košulju belu kao sneg, a oko vrata uzanu crnu somotnu traku. Čizme sa visokim sarama bile su izglačane, da se u njima moglo ogledati. Celokupan utisak bio je misteriozan i neprijatan.

Peshaner je zakucio na njegova vrata upravo u trenutku kada je ovaj opasao svoje koltove nisko na bedra.

— Da — čuo se tihi odgovor.

Kauboj stupi u sobu. Bacio je pogled na elegantno odevenog čoveka, pogled pun straha i poruge istovremeno. Gi Peshaner je bio sasvim drugačiji, nego čovek koga je upravo posetio. Gonič stoke je imao preplanulo lice ogrubelo od sunca, vetra i kiše. U očima je svetlucao neki podmukli sjaj. Bio je srednjeg rasta, temeljan, a njegovo prljavo, iznošeno odelo dopunjavalo je celoviti izgled.

— Helo, Abe — ispavan?

Čovek blede lica pogledao je samo kratko pridošlicu i proverio kopču na opasaču, uzeo sa stola par svetlih, kožnih rukavica i pošao prema vratima, ne obraćajući više pažnju na Peshanera. Ovaj ga je sledio kroz predvorje.

— On neće da govori sa mnom otmjeni gospodin Klinholm — rugao se Peshaner. — Ali ta će te nadmenost napustiti amigo, kada ti budem rekao ko te čeka napolju.

Klinholm je nastavio mirno da silazi niz stepenice.

— Dole sedi čovek, koji je Bena Tompsona strpao iza katanca i pretukao njegovog brata Bila. Isti momak, koji je i mene strpao u ćeliju. Čovek koji je uspeo da obuzda i drži trideset surovih kaubojja. Mislim na onog koga si ti juče — likvidirao.

Peshaner je sve ovo ispričao veoma žučno. Tek tada je Klinholm zastao. Lagano je okrenuo glavu i posmatrao kaubojja svojim hladnim, žabljim očima.

— To nije istina — rekao je odsečnim, pomalo unjkavim glasom.

Peshaner naže glavu napred kao ptica grabljivica.

— Istina je! Eno ga sedi preko puta na stepenicama. Isti čovek koga si ti juče promašio.

Klinholm spusti glavu i vrati se tri stepenika natrag. Stao je uz samog kaubojja.

— Nemojte to još jednom ponoviti, mister Peshaner. Abe Klinholm još nikada nije promašio čoveka.

Kauboj se prezrivo nasmeja.

— Ovog puta si omanuo, burazeru! To se u uzbuđenju svakom može dogoditi.

— Ućutite, mister Peshaner. Zna-te veoma dobro da nikad nisam uzbuđen.

— Mister, mister. Muka mi je kad to čujem! — ljutito je odbrusio gonič goveda. — Ne podnosim tvoje „fine” manire, Abe. Oslovljavaj me Gi, kao i ostali ljudi. Ja nisam nikakav gospodin, kao ni ti, uostalom. Obojica smo pogani momci. Tu se ništa ne može izmeniti. Dakle, živimo u đubretu, ti sa svojim koltom, a ja s kamdžijom, u tome baš nema velike razlike.

Klinholmov izraz lica ostade nepromenjen.

— Između vas i mene postoji velika razlika, mister Peshaner. A sada me ostavite na miru da doručujem. Najverovatnije se vaš doručak sastojao od nekoliko čašica viskija. Inače kako da objasnim to da već u ranim jutarnjim časovima imate priviđenja.

Kauboj dogradi revolveraša za mišicu:

— Priviđenja! Abe, stvari stoje onako, kako sam ti rekao. Napolju sedi momak na stepenicama i čeka.

Revolveraš otrese kaubojevu ruku sa sebe kao da je otrovni insekt, sede za sto i naruči doručak: šolju čaja i komad hleba namazanog buterom.

Peshaner je seo za isti sto i posmatrao plaćenog ubicu kako doručkuje. Najzad više nije mogao da izdrži nego prasnu:

— Reci mi, molim te, možeš li doista tako mirno da doručkuješ kada napolju čovek željan osvete čeka tebe?

Revolveraš podiže glavu i pogleda kauboju ispod oboda.

— Na mene je čekalo već mnogo ljudi, mister. Nema ni jednog koji je još u životu. Znači niti imam razloga da žurim, a još manje da se uzrujavam.

Peshaner smušeno protrlja nos. Zatim baci pogled na krišku hleba.

— I ti to nazivaš jelom? To bi pre odgovaralo mački, ili još bolje ptici...

Klinholm se podiže i okrete kao marioneta. Ruke su mu visile niz telo, pored bedara.

— Molim vas, da me ostavite na miru, mister Peshaner. Kasnije mi možete ispričati ono što nameravate.

— Ono što nameravam! — proceđi kauboj, cereći se i pođe prema izlazu. — Kakav prokleti idiot! — rekao je kad više plaćeni džentlmen — ubica nije mogao da ga čuje.

—O—

Vajat Erp je još uvek sedeo na stepenicama i motrio kuću.

Život u malom gradu počeo je da se budi. Na ulicama je bivalo sve življe. Svakog časa promicao je po neki građanin glavnom ulicom, odlazeći u radnju, berbernicu, kovačnicu ili konjušnicu.

Najzad, iznenada iskrсну mali krojač Blek. Gledao je čoveka iz Misurija svojim bleđo žutim očima.

— Mister Erp! Valjda ne mislite ozbiljno? Sva trojica stanuju preko u hotelu: Tompson, Peshaner i Abe Klinholm!

— Znam to.

Krojač podiže očajno ruke.

— Nećete valjda ovde sedeti i izigravati metu na strelištu?

— Ne!

— Pa šta onda posmatrate?

— Čekam.

Mali čovek prevrnu očima i protrlja svoj modrocveni nos.

— Na koga to čekate?

— Na ubicu Džimi Dafija.

Krojač odmahnu glavom.

— Nemate nikakvih šansi, mister Erp. Abe Klinholm je pravi, prvoklasni revolveraš, plaćeni ubica. On će vas poslati na onaj svet još pre nego što izvučete svoj kolt. Tompson je opasan igrač i opasan čovek, a Peshaner poludičljivi čovek. Dakle, Tompson je zver kao i njegov brat, a Gi je prokleti bandit. Ipak, Klinholm je najopasniji, on puca kao

sam vrug. Pre godinu dana je preko u Salini likvidirao Toma Bradoka, a ljudi pričaju da je u Abilenu divljeg Bila Hikoka u dvoboju teško ranio.

Vajat potvrdi:

— Pa to je verovatno istina.

— Vi ste jedan prokleta tvrdo-glav čovek, Vajat! — procedi čovečuljak ljutito. — Samo što se u gradu pojavio čovek koga su svi smatrali razumnim i hrabrim, a on, ni pet ni šest, sedne na stepenik i predstavlja metu za prokleti trio bandita.

Na to se stari Blek okrete ljutito i uputi kući. Vajat nije skidao pogled s hotela.

Bilo je skoro osam sati.

—O—

Glen Povel, vlasnik Siti hotela je takođe primetio čoveka koji je uporno sedeo na stepenicama i gledao u pravcu hotela. Zvao je slugu, krupnog crnca i naložio mu:

— Tom, ne ispuštaj onog čoveka preko iz vida.

— Da, gosn'. — Crnac pritom pokaza dva niza velikih belih zuba.

U Hampijevoj berbernici stajale su prve dve mušterije iza zavese i gledali netremice u čoveka na stepenicama.

Čelavi, debeli Pat Honland se češkao po bradi i rekao tiho mladom Edu Lembridžu koji je stajao uz njega:

— Hej, Ed, biće velike gužve.

Lembridž sleže ramenima. Bio je to sin mesnog učitelja i takve stvari ga baš nisu mnogo interesovale. Njegove misli bile su veoma daleko: kod Nensi Miler, ćerke predsednika opštine. U tom trenutku mladi plavokosi čovek nije ni slu-

tio da će živeti još jedva pun sat.

U velikoj trgovini Franka Holborna, koja se nalazila tik uz Siti hotel, stajala je grupa žena i komentarisala.

— To je užasno!

— Zašto niko ništa ne preduzima?

— U ovom gradu postaje iz dana u dan sve gore!

Jedna mršava žena dodade zaneseno:

— Grad bez policije je isto što i svet bez boga!

Frank Holborn potvrdno klimnu glavom. Stajao je iza zavese sa svojim pomoćnikom i posmatrao.

S druge strane, uz Siti hotel nalazila se kuća doktora O'Konora. Lekar, div od čoveka sede kose, odbi dim iz svoje cigare, koju je nervozno premeštao s kraja na kraj usana. Zadenuo je palac za prsluk i odmahivao glavom.

— Ovo je da se zaplačeš — mrm-ljao je kroz zube.

— Ne približuj se suviše prozoru — upozori ga žena, vitka crnka od oko četrdeset godina. — Tom čoveku je život dojadio, inače se ne bi ovamo vraćao.

— Ti to ne razumeš, Pegi. Čuo sam da su ubili starog vozača Dafija. Smakli su ga s kočije devet milja od Rasela. Zrno se starom kočijašu zarilo u — leđa!

— I zbog toga se ovaj čovek vraćio? — upita žena ne shvatajući.

— Da — uzvрати lekar, ne okrećući glavu. — Neka je prokleta! Ništa ne mogu da pomognem, iako mi već godinama niko nije tako imponovao kao taj mladi čovek na stepenicama!

— Imponovao? — ponovi žena sa gorčinom u glasu. — Hoće li ti imponovati i onda kada u tvojoj or-

dinaciji bude ležao ustreljen na stolu?

Lekar ne reče ništa, samo zgrabi šešir s čiviluka i uputi se napolje. Prešao je ulicu krupnim koracima i stao pred samog Vajata.

Vozač kočije nije skrenuo pogled, jer ni jednog trenutka nije hteo da ispusti hotel iz vida.

Lekar otpijunu i baci opušak.

— Slušajte, Erp, ukoliko vam neko bude potreban, setite se mene.

Čovek iz Misurija samo za trenutak podiže pogled.

— Hvala, neću to zaboraviti.

Lekar se okrete i vrati u svoju kuću.

—O—

U međuvremenu je osam već prevalilo. Prvi jarki zraci sunca obasjavali su glavnu ulicu dajući kućama i celom gradu življi i prijatniji izgled.

U predvorju Siti hotela u tom trenutku ustao je sa stolice bledoliki revolveraš, navukao svoj crni šešir dublje na čelo i hiljadu puta uvežbavanim pokretom, namesti spretnije dršku svog kolta, pa se uputio prema vratima.

U susret mu je hitao vlasnik hotela.

— Mister Klinholm, bio bih vam veoma zahvalan kad bi ste ovu zgradu napustili kroz neki drugi izlaz.

Na licu plaćenog ubice nije zaigrao ni jedan nerv.

— Gde je mister Peshaner?

— Malopre je napustio hotel kroz izlaz, koji sam i vama ponudio.

— A Bil Tompson?

Hotelijski je osetio neku čudnu

mučninu u želucu, kada je čuo to ime. Ipak je odgovorio predusretljivo:

— I taj gospodin je na isti način napustio hotel.

Na revolveraševom licu zaigrao je jedva primetan, podrugljiv osmeh. Znači, ostavili su ga samog. Obojica. Očigledno su veoma zazirali od čoveka koji se nalazio napolju. Klinholmovo lice se najednom tako ukoči, da vlasnik hotela uplašeno ustuknu.

Kada je plaćeni ubica otvorio izlazna vrata, lice mu je izgledalo kao gipsana maska.

Bezbrojne, skrivene oči posmatrale su revolveraša kako izlazi iz hotela i kako čovek, koji je satima sedeo strpljivo na stepeništu, ustaje.

Spretno, male ruke berberina Kida Hampija počele su da drhte.

Trgovcu Holbornu se oduzeo dah, a doktor O'Konor zario je zube u donju usnu.

Vazduh u glavnoj ulici kao da je stajao. A i vreme takođe.

Abe Klinholm pređe preko verande i stiže do prvog stepenika. Njegove vodnjikave, bezbojne oči bile su prikovane za čoveka koji je stajao nasuprot njemu, udaljen oko osam jardi.

Vajat Erp je stajao sasvim mirno. Bio je to njegov prvi veliki dvoboj. Naravno, do tada je učestvovao u mnogim puškaranjima i tućama i mnogo puta je do tada pucao. Međutim, još nikada do tada nije stajao tako — čovek prema čoveku. Sekunde su proticale sporo kao večnost.

Klinholm ispitivački odmeri svog protivnika. U njegovim bezizraznim očima za trenutak se pojavio izraz divljenja, kada je video da

čovjek koji stoji nasuprot njemu drži ruke prekrštene na grudima.

— Klinholm! — doviknu čovek iz Misurija. — Tebe čekam! Ti si ubio Džima Dafija!

Na revolveraševom licu nije igrao ni jedan mišić. Njegova bleđa koža postala je samo za nijansu svetlija.

Vajat Erp ponovo doviknu:

— Smaknuo si pogrešnog čoveka, Klinholm! Vratio sam se da sa tobom razgovaram o pogibiji svog prijatelja Dafija!

Konačno i plaćeni ubica pokrenu usne. Izgledalo je kao da pri svakoj reči puca gipsana maska.

— Ja s tobom nemam šta da govorim, Erp!

— Da, ali da me ubiješ, to si hteo. Umesto mene, ubio si ubogog starca! Pucao si mu u leđa, Klinholm. Ti si običan podmukli ubica!

Opušteno i nepomično visile su revolveraševe ruke uz drške revolvera. Ni jedan mišić na licu mu se nije pokrenuo. Sada je izgledao kao da je ceo sazdan od gipsa. Bela statua u tamnom odelu: slika i prilika revolveraša, plaćenog ubice iz Kansas Sitija, Abrahama Klinholma!

Peshaner ga je najmio za predviđeno gonjenje stoke u Montanu. Zadatak mu je bio da ukloni sve ljude koji bi se isprečili i omeli Peshanera u njegovom poduhvatu. Stari vozač Džim Dafi bio je omaškom Klinholmova prva žrtva. Mladi Vajat Erp trebalo je da bude druga. U malom gradu Elsfortu nije bilo čoveka, koji je u to sumnjao. Smatrali su da mladi čovek iz Misurija nema nikakvih šansi, iako se u poslednjih dvadeset četiri sata predstavio kao dobar strelac. Ipak, dvoboj sa pravim, oko-

relim revolverašem nešto je sasvim drugo.

U celom Elsfortu nije bilo čoveka koji nije poznao revolveraša Abe Klinholma. Pre sedam godina se njegovo ime prvi put čulo u gradu. Tada je došao sa Robom Klušterom i njegovom bandom. U to vreme su tri siromašna doseljenika platila glavom: dva stara čoveka i jedan mladić. Tri spomenika nalaze se na mesnom groblju na proplanku.

Dve godine kasnije, Abe Klinholm se pojavio u gradu sa kradljivcem stoke Falaganom i u Smoki salunu ubio farmera Ramboreja. Nesrećni farmer je bio toliko zaslepljen besom da je na izazov i uvrede revolveraša potegao kolt. Time je potpisao sebi smrtnu presudu.

Šta onda može ovaj mladi vozač poštanske kočije da očekuje u dvoboju s takvim čovekom?

Veoma malo, ili bolje rečeno — ništa!

Doktor O'Konor u očajanju pregrize vrh svoje cigare. Najradije bi skinuo sa zida vinčesterku i sasuo je u ono gipsano lice. Ali na divljem zapadu važio je nepisani zakon da se niko ne meša u čisti dvoboj.

Klinholm otvori još jednom usne.

— Jesi li rekao ubica, Erp?

— Ubica! — ponovi mladi čovek tako glasno i razgovetno da se moglo čuti i na pedeset jardi.

Revolveraš reče na to čudnim glasom:

— To je uvreda, poslednja koju si izrekao!

U tom času, prema očekivanju svih prisutnih očevidaca, revolveraš je trebalo da već drži uperen

revolver u svog protivnika. Ali desetine ljudi zaklonjenih iza vrata i prozora koji su netremice gledali na ulicu, doživeli su neopisivo iznenađenje. Čovek iz Misurija učini samo jedan, gotovo nevidljivi trzaj i pođe bliže prema Klinholmu.

— Stoj! — uzviknu Klinholm iznenađeno.

Međutim, Vajat je i dalje išao napred.

— Stoj! — odjekivao je revolverašev glas ulicom i u istom trenutku pošao desnicom prema revolveru. Ljudima iza zavesе zastao je dah. Svi su videli Klinholmovu desnicu na dršci revolvera. Međutim, ostala je tu kao prikovana.

Pogledom koji je odražavao krajnje zaprepašćenje piljio je u cev revolvera koju je čovek iz Misurija uperio u njega. Kako se to dogodilo, niko nije video. Ipak, bila je činjenica da se iznenada u vozačevoj levoj ruci našao revolver uperen pravo u ubičine grudi.

Klinholmovo lice, koje je ranije bilo blede, sada je imalo pepeljavu boju. Njegove riblje oči stajale su još uvek prikovane za kolt svog protivnika.

Vajat je stajao tri jarde udaljen.

Najзад se Klinholmove usne pokrenuše:

— Ne! — uzviknuo je ludačkim glasom. — Ne — to ne može biti istina. Ti... ti nemaš revolver u ruci. Nisi brže potegao od mene.

Slavni revolveraš bio je oličenje užasnutosti, smušenosti i iznenađenja. Bio je to najgori trenutak njegovog života: neko ga je pretekao.

Tu se pojavio neki sasvim običan mladi čovek — vozač kočije, čekao ga je strpljivo ispred kuće i sasvim

hladno, u jednom potezu, zbrisao!

— Ruke gore! — naredi Vajat.

Klinholm se i ne pomače.

— Podigni ih, obe!

Preteći prizvuk u glasu naterao je revolveraša da ih podigne do visine grudi. Vajat mu priđe, skide opasač i baci ga sa oba revolvera u prašinu. Klinholm je buljio u veliki revolver svog protivnika. To je bila prva ruka u kojoj se nalazio kolt, koja ga je pobedila. Njegovo oružje završilo je na uliči, u prašini. Time su i sva snaga, moć i strah koje je sejavao oko sebe uništeni. Bez revolvera bio je ništa, veliko ništa. To je u ovom trenutku osećao potpuno jasno.

Vajat ga je zgrabio za mišicu i gurnuo napred. Pravo prema šerifovoj kancelariji.

Eksplוזija prethodne noći uništila je deo levog zida, ali su ćelije ostale neoštećene. Revolveraš i plaćeni ubica Abraham Klinholm zatvoren je u istu ćeliju u kojoj se prethodnog dana još nalazio Ben Thompson. Time gužva nije bila okončana.

Čim je Vajat Erp stupio na ulicu, u susret mu je pohitao doktor O'Konor.

— Sve u redu?

Vajat samo potvrdno klimnu glavom. Kada se slučajno okrenuo ugledao je na uglu šerifove kancelarije malog krojača Bleka, koji mu se ozareno smešio.

I tada se dogodilo!

Vajat, koji se uputio prema hotelu da bi se dočepao i Peshanera, okrete se iznenada oko svoje ose, i munjevito opali. Preko balustrade susedne zgrade sunovratio se telo nekog čoveka. Oružje, koje je držao u ruci ležalo je kraj njega na ulici. Sve oči bile su uprte u

tog čoveka. Bio je to Bil Tompson. Doktor O'Konor nije imao potrebe da mu prilazi — bio je mrtav.

Kada se Vajat Erp našao četiri jarde ispred hotelskog trema, našao je pakao. Sa hotelskih prozora, s krova, iza ugla, počela je pucnjava.

U jednom skoku Vajat se našao u zaklonu ispod ograde trema.

Četvorica kauboja koje je Peshaner postavio, nisu bili baš naročiti strelci, ali su pucali kao pomahnitali.

Zrno, koje je ispalio jedan od Peshanerovih ljudi udarilo je o metalnu nastrešnicu, odbilo se i uletelo u berbernicu, kroz prozorsko okno.

Ed Lembridž, koji je stajao iza prozora, kliznu bezglasno. Zalutalo zrno ubilo ga je na mestu. Debeli Pat Honlend uhvati se očajan za glavu. Doktor O'Konor je odlično prošao. Njega je zrno ogrebalo po ramenu. Psujući je uleteo u kuću. Na užasavanje svoje žene, skinuo je vinčesterku sa zida i proturio cev kroz prozor.

Istog trenutka jedan mršavi, prašnjavi momak sručio se na ulicu. Čovek iz Misurija je i njega likvidirao. No, pucnjava kauboja iz zasede još nije jenjavala. Trojica su bila u hotelu, to jest jedan od njih nalazio se pritajen na krovu.

Za trenutak Vajat Erp se povukao dublje u zaklon, napunio revolver, ponovo istrčao na sredinu ulice i jedan za drugim ispalio tri metka. Revolveri sva tri strelca iz zasede, umukoše.

Stanovnici Elsforta nikada nisu zaboravili ovaj dan. To što je ovaj jedan jedini čovek, taj stranac, vozač kočije učinio ujutro 19. avgusta 1372. godine ušlo je u istoriju. Sto-

tine knjiga je napisano, usmena kazivanja prenošena su s kolena na koleno. Samo tri decenije kasnije, deca u Elsfortu su s nevericom smeškajući se odmahivala glavom, slušajući priče svojih roditelja o tom slavnom danu. Da li je moguće da se tada tako nešto desilo? Zar je moguće da je taj Vajat Erp dotista bio tako brz i siguran, i tako hladnokrvan?

Da, prijatelji, bio je. Stotine ljudi će vam to potvrditi. Čovek koji je bio tako brz, a pritom trezven i hladnokrvan. Zapad je imao jednog jedinog Vajata Erpa!

Od tog legendarnog avgustovskog dana ime i slava Vajata Erpa širili su se preko planina, savana, prerija, od grada do grada do udaljenih naselja drvoseča. Veliki, pravi, istinski heroj divljeg zapada rođen je tog dana u malom gradu Kanzasa, Elsfortu. Istini za volju bilo je još mnogo ljudi koji su se postojano i hrabro borili za zakon, ali nije bilo ni jednog u kome su se sabrale sve osobine Vajata Erpa, čoveka iz Misurija.

Četiri godine kasnije, pročitao se u Dodž Sitiju još jedan čovek koji je po baratanju oružjem bio ravan Vajatu. Ime mu je bilo Dok Džon Holidej.

—O—

Oko devet sati u Elsfortu već je vladao mir. Mrtvog kockara Bila Tompsona su odneli. Četiri kauboja, koji je Vajat izbacio iz igre, bili su u životu. Trojica su bila pogođena u ruku, a jedan u grudni. Da li je to bio slučaj. Ne, nipošto. Vajat Erp je bio borac, ali ne i ubica.

Preko iz berbernice ljudi su izneli ubijenog Eda, koji je izgubio

život slučajno, od zakutalog zrna.

Kada je saznao da je Peshaner napustio hotel i grad sporednim putevima, nije bio ni malo začuđen. Imao je veliki posao u planu, a i poraz mu je ugasio svaku volju za daljom borbom.

Doktor O'Konor je izrazio strah da će se možda vratiti sa dvadesetak kaubojja.

Vajat energično odmahnu glavom:

— To on sigurno neće učiniti. Nema on za to vremena. Skovao je on druge planove.

Tako je i bilo. Peshaner je morao da se brine o govedima koje je trebalo terati u pravcu severozapada, preko planina. Gradić Elsfort nikada više nije video divljeg goniča stoke Georga Peshanera.

—O—

Podne je odavno prevalilo. U glavnoj ulici vladala je nesnosna žega. Nije bilo ni daška vetra.

Vajat je sedeo na tremu šerifove kancelarije i gledao niz ulicu u pravcu zapada, gde se neka kočija nazirala u daljini, obavijena oblakom prašine. Bila je to poštanska kočija. Kada se četvoropreg zaustavio pred stanicom, sa sedišta kliznu čovek koga je Vajat dobro poznavao. Bio je to vlasnik kompanije Kolins. Nije našao vozača pa je morao sam da napravi turu. Najzad, imao je ugovor sa većim brojem gradova.

Visoki čovek pođe prema Erpu i pozdravi ga.

Vajat je otpozdravio ne baš preterano srdačno. Kolins sede pored njega.

— Da ne tražite možda posao?

Čovek iz Misurija odmahnu glavom.

— Ali, čoveče, ne budite tako tvrdoglavi. Vi ste bili moj najbolji čovek. Juče me je baš stari Rip podsetio na to kako ste sami samcati likvidirali grupu razbojnika, koja je htela da izvrši prepad na kočiju. Pucnjava juče mora da je bila puca slučajnost i ja sam siguran, da se skoro nećete mašiti oružja.

Vajat ustade i odmeri vlasnika kompanije:

— Hoću, mister Kolins. Jutros je ovde bilo puškaranja. Dva čoveka su poginula, a četvorica ranjeni.

Kolins se lagano podiže:

— Šta se dogodilo?

— Puškaranje! Već sam vam rekao — uzvрати Vajat hladno.

Kolins sleže ramenima.

— Šta se to mene tiče! Na zapadu se svuda puca.

— Ja sam pucao — primeti Vajat. — Jednog, koji se postavio u zasedu smaknuo sam odozgo s balustrade, a četvoricu ranio.

Kolins iznenađeno podiže obrve.

— Ne mogu da poverujem...

— Tako je — reče Vajat oštro. Zatim se okrete i uputi prema konjušnici gde se nalazio njegov konj.

Doktor O'Konor je stajao nekoliko koraka po strani. Poznavao je Kolinsa i prišao mu.

— Jeste li ga otpustili?

Kolins je gledao u pravcu u kome je Vajat otišao. Ispratio je vozača pogledom do kapije.

— Jesam, otpustio sam ga!

— Baš je glup — procedi doktor mrzovoljno.

— Ko to? — upita Kolins i okrete glavu.

— Vi! — uzvрати lekar.

— Zašto? Pa on je revolveraš!

Na to doktor položi svoju snažnu šaku na Kolinsovo rame.

— U zabludi ste, čoveče. On je možda borac revolverom i bolje bi bilo da nosi zvezdu — ali revolveraš nipošto nije.

— Ubio je jednog čoveka, a četvoricu ranio. Sam mi je to ispričao.

— Da li vam je možda ispričao kako se zove taj čovek, koga je u nužnoj odbrani ubio.

— Ne!

— Zove se Bil Thompson.

— Šta? — razrogači Kolins oči.

— Bil Thompson? Pa to ne može biti istina.

Doktor baci daleko ugašenu šibicu.

— Jeste, Kolins. Likvidirao je Bila Tompsona! Bandit se bio pri-tajio gore na balustradi i potegao revolver na njega. Kauboji su se podelili i sa nekoliko strana ga držali pod vatrom. Jedno zrno ispaljeno odozgo, odbilo se, probilo okno na berbernici i ubilo na mestu jednog mladog čoveka koji se tamo zatekao. I još nešto treba da znate, Kolins. Vajat Erp se vratio ovamo. Strpao je u zatvor ubicu Džima Dafija. To je Abe Klinholm.

— Klinholm? — uzviknu vlasnik kompanije s nevericom. — Revolveraš iz Kanzas Sitija?

— Baš on. Eno ga preko u zatvoru! Do viđenja!

Lekar se žurnim koracima uputi preko ulice.

U istom trenutku čovek iz Misurija je izveo svog konja iz konjušnice i napustio grad. Uputio se u pravcu istoka.

Stari Indijanac s licem kao per-gament podiže naglo glavu kada je jahač zaustavio konja kraj njega.

Ispitivački je odmerio i konja i belog jahača.

— Poznaješ li možda rančera koji se zove Rupert?

Stari potvrdno klimnu glavom.

— Gde se nalazi njegov ranč?

Indijanac podiže levu ruku i pokazala prema jugu.

— Moraš jahati dva puta po jedan sat, preći reku i kod crvenog brežuljka skrenuti na zapad. Tamo ćeš sresti njegove jahače.

Vajat pruži starom Indijancu jedan od svojih cigara i na svoje užasavanje vide kako stari crvenokožac lomi cigaru i trpa polovinu u usta.

—O—

Bilo je već popodne kada je Vajat Erp ujahao u dvorište Rupero-vog ranča. Na kapiji je stajao mladi kauboj, plave kose i svetlih očiju. Zabacio je šešir na zatiljak i odmeravao jahača.

— No, prijatelju. Kuda ste se uputili? — pitao je ležerno oslo-njen na jedno stablo.

— Hteo bih da govorim s ranč-erom.

— Taj nije ovde.

— Onda bih govorio s nadzornikom.

— Ni toga nema ovde — smeš-kao se drski momak.

Vajat siđe s konja i priđe bliže kauboju gledajući ga pravo u oči.

— Gde je ranč?

— Na pašnjaku.

— A nadzornik?

— Takođe na pašnjaku.

Vajat povede konja prema poj-lu, pa se opet vinu u sedlo.

— Kako bih mogao da nađem rančera?

— Nemam pojma. Naša je zem-

lja prilično velika — a vaš konj vraški mali.

Vajat napusti dvorište i uputi se prema zapadu.

Pola sata posle toga, ugledao je dvojicu ljudi kako sede na ogradi jednog malog korala. Prišao je, pozdravio i upitao kratko, gde može da nađe rančera.

Jedan od dvojice kaubojja imao je plameno crvenu kosu, široko pljosnato lice i zelenkaste oči. Sve je upućivalo na to da je irskog porekla.

Drugi kauboj je bio star, izbornog lica i zapuštenih brkova, čiji su krajevi bili tužno obešeni na dole.

Crvenokosi pogleda starog kaubojja.

— Šta misliš Ed, da mu kažemo? Stari samo sleže ramenima.

Na to mladi Irac odgovori kao preko volje:

— Ne znamo gde je.

— A gde je nadzornik?

— On nema vremena.

— Zašto nema?

— Mora da čuva ovde bolesna grla.

Vajat kliznu iz sedla i sede pored crvenokosog mladića na ogradu. Zatražio je cigaru i pružio obojici po jednu.

— Vi ste dakle nadzornik?

Crvenokosi odmahnu glavom:

— Ne, ali bih rado bio. Ed se tome protivi.

Vajat skupi obrve i počeo da posmatra drugog kaubojja. Koliko može da ima godina. Sigurno šezdeset. Delovao je umorno, a odelo mu je visilo kao tuđe.

— Znači on je nadzornik? — upita Vajat pokazujući na starog kaubojja.

— Da. Imate li nešto protiv?

Vajat bez odgovora siđe s ogra-

de i pođe za starcem. Ovaj se okrete.

— Šta hoćete?

— Moram da govorim s vama, Ed.

— Zovem se Rejk, razumete?

— Naravno. Slušajte, mister Rejk. Imam predlog koji treba da postavim vašem gazdi. Radi se o gonjenju stoke.

Stari, koji je klečao kraj bolesnog juneta pridiže se hitro. Pogled mu je bio prikovan za stranca.

— O putu mislite?

— Da, o putu za Montanu.

Rejk priđe ogradi.

— Mak, reci gazdi da je došao neko ko hoće s njim da govori.

Crvenokosi povuče dubok dim iz cigare i dunu veliki oblak dima. Nije se ni pokrenuo.

Tada se dogodi nešto neshvatljivo, što Vajat nikada ne bi oškvirao od starog, umornog kaubojja. Rejk zgrabi za čizme mladog kaubojja i povuče ga naglo s ograde. Odmah mu prilepi žestok šamar, tako da mu je obraz goreo.

Stari je stajao malo nagnut i savim miran ispred njega.

— Rekao sam ti da javiš gazdi.

Crveni Mak podiže cigaru koja mu je ispala i žurno se dade na put.

Stari je ćutke stajao uz Erpa, naslonjen na ogradu.

— Vi, boga mi, držite čvrsto ljuđe — primeti čovek iz Misurija.

Stari samo klimnu glavom.

— Da, to je neophodno. Ovi smrdljivci dobijaju mesečno četrdeset dolara i najradije ne bi ni prstom makli. Nije baš lako ovde u Kanzasu naći kaubojja. Svi ljudi hoće samo da zarađuju novac. Ko ume da rukuje koštom priključi se nekoj bandi probisveta ili postaje nekom moćnom čoveku telesna

garda. Ali pravi posao kauboja izgleda niko rado ne obavlja.

Da, tako je. I stari nadzornik je izgleda našao recept kako da zadrži ljude na poslu. Svakom je davao mesečno još po deset dolara iz sopstvenog džepa i time sticao moralno pravo da ih drži čvrsto. Nobićan, ali efikasan način.

Nije bio baš naročito govornik, stari Ed Rejk. Vajat je još jedino uspeo da sazna od njega da je gazda negde u blizini iza proplanka.

— Pa, mogli ste me onda tamo poslati — reče Vajat.

— Ne, to nisam mogao. On tamo sedi i razmišlja. Niko ne sme da ga uznemirava.

Prošlo je pola sata a da niko nije više progovorio ni reči.

Žega je bila teška. Nešto dalje prema zapadu paslo je veliko krdo.

Izenada stari podiže glavu. Ne osvrćući se, promrmlja:

— Evo ga dolazi!

— Ko to?

— Gazda!

Vajat se osvrte okolo, ali nigde nije mogao da vidi jahača.

Stari se uspravi i pokaza prema jednom od proplanka. Doista, tamo se pomaljalo glava nekog jahača. Uskoro je rančer Vajan Rupert dojahao na kobili. Dvadeset jardi za njim jahao je crvenokosi Mak.

Rupert je ispitivački posmatrao nadzornika, a onda odmeri pridošlicu.

Rejk pokaza prstom na Vajata.

— On hoće da govori s vama, gazda.

Rančer sjaha i priđe Vajatu.

— Ja sam Vajat Erp...

Rupert zabaci šešir i zviznu kroz zube.

— Vajat Erp?

— Da!

— Čovek koji je sredio braću Tompson?

Vajat potvrdi.

— Mister Rupert, ja sam sinoć sasvim slučajno čuo razgovor koji ste vodili sa Gijom Peshanerom.

Rančer se mašio za džep, izvukao duvan i zavio debelu, bezobličnu cigaretu.

— Nemojte me na to podsećati — promrmljao je mrzovoljno.

Vajat se ponovo nasloni na ogradu korala.

— Čini mi se da vaš prijatelj Benston čvrsto računa na krdo goveda od vas?

Rupert pogleda prvo dvojicu svojih ljudi pa potvrdi.

— Da, to je daleko značajnije nego što vi pretpostavljate. Ja Benstonu dugujem novac: dve hiljade dolara. On po govečetu plaća više nego što sam to rekao Peshaneru.

— Trideset? — primeti Vajat.

Rupert ga pogleda.

— Kako vam je to palo na pamet?

— Pa, pretpostavljao sam.

Rupert baci upola popušenu cigaretu u travu i nervozno je zgnječio čizmom.

— Dve hiljade dolara, znate li vi šta to znači?

— Pa vi imate stoku!

— Da, ali ako je ovde prodam, ogoleću sasvim. Ovde dobijam četiri dolara od grla, mister.

— Sigurno. Ali gore u Montani dobijate trideset.

Rupert pogleda ispitivački čoveka iz Misurija.

— Šta hoćete time da kažete?

— Kako šta? Zašto sami ne oterate jedno krdo tamo?

— Ja?! — udari se Rupert po grudima. Gorak osmeh zaigra mu na usnama.

— Slušajte, mister Erp. Ja sam inženjer na železnicama. Od ušteđevine sam još pre pet godina ovde kupio ranč, jer sam verovao da je to unosniji posao. Ali danas mi je jasno da će me taj posao odvesti u propast. Ja nisam stočar. Ne urnem baš da se snađem u tom poslu.

— Ipak, istrajali ste punih pet godina.

— Pa šta?

— Slušajte, mister, ko jedan ranč vodi pet godina, taj se već uveo u posao. Uveren sam da nije tako da biste odavno digli ruke od svega i vratili se na železnicu.

Ruper je trijao lice pomalo smeten. U očima mu je zablistao čak smešak.

— Da, prijatelju, niste mnogo pogrešili. Volim iznad svega život na pašnjacima. Ali sad sam na ivici. U svoje vreme sam pozajmio novac od Benstona. Sreli smo se preko u Abileni. I on je nekada radio na železnici. Novac mi je bio neophodan, jer su mi poslovi išli loše. Sada je sve opet u redu. Ali sada je još problem Benston nerešen. Potrebna su mu goveda.

— I novac takođe.

Ruper odmahnu glavom.

— Novac u pismu uopšte nije pominjao. Goveda su mu potrebna. U Montani nema mesa.

— Da, znam to. Zbog toga sam upravo i došao do vas, mister Ruper. Gi Peshaner je već na putu sa jednim krdom. To su goveda koja je na putu od Teksasa dovde pokrao.

— Nije loša ideja! — uzviknu crvenokosi Mak.

— Veoma loša, nepoštena stvar — reče Vajat oštro. Zatim se ponovo obrati rančeru:

— Ako Peshaner doista uspe da prevede dve stotine goveda preko Peka prolaza, Montana još uvek ti me nije snabdevena, ali prva glad je podmirena i Benstonove nevolje za neko vreme rešene.

— Ali ja mu i dalje dugujem dve hiljade dolara.

— Tačno. Baš zbog toga sam hteo da vam predložim, da sami krenete na put sa svojom stokom u Montanu.

— Ja! Ali, čoveče već sam vam rekao da ja nisam kauboj.

— Imate momčad! — primeti Erp.

Rančer pogleda svog nadzornika i crvenokosog Maka.

— Da, ukupno tri kauboja.

Vajat nije verovao svojim ušima.

— Tri čoveka. Nećete mi valjda tvrditi da samo ta tri čoveka održavaju ranč i čuvaju tolika goveda?

— Upravo tako stoje stvari.

— Ovaj nadzornik, crveni Mak i onaj — bledunjavi momak na ranču to je vaša momčad?

— Nažalost da — odgovori rančer i udari snažno mamuzom u ogradu da je zazvečala. — Nekada sam imao više ljudi. Ali me Gi Peshaner upropastio. Još prošle godine smo poslovali, to jest pregovarali. Priredio je preko, u Smoki salunu veliku pijanku i zavrbovao mi sedam vrsnih kauboj. Kasnije sam jedva nabavio dvojicu, koju mi je juče preoteo.

Izenada je Vajat pogledao drugim očima starog nadzornika i crvenog Maka. Oni su ostali verni svom gazdi. Znači, ljudi koji su doista imali karaktera.

Rančer je nastavio:

— Ed, moj nadzornik, je mogao da dobije devedeset dolara da je hteo da pređe kod Peshanera. Nje-

gov čovek koji vrbuje ljude, dolazio je četiri puta. I Mak Ferguson mu je dva puta predlagao da pređe kod njega. Hal Mak Lin, momak, koga ste videli na ranču, je jednom, koji je došao da ga vrbuje, izbio zube. Da, mister, tako stoji stvar.

Vajat se ujede za usnu. Bila je to đavolska stvar. Taj Gi Peshaner bio je satana u ljudskom obličju, spreman na sve, oprezan i lukav. Svoj plan je još godinu dana ranije skovao. Rančer Ruper nalazio se pred propašću. Ima malo izgleda da se pod ovakvim okolnostima izvuče. Peshaner je sve to izveo da bi Rupera onemogućio da se upusti u poduhvat i otera stoku u Montanu.

— Imate li dosta stoke? — upita Erp.

— Oko tri hiljade — procedi nadzornik — ako ne računamo grla koja su nam opet prošle noći ukradena.

Ruper objasni:

— Od kako se Peshanerovi kauboji vrzmaju oko Elsforta, sa mojih pašnjaka stalno nestaje stoka. Sumnjam da se radi o nekim bandama...

— Peshaner — prekide ga čovek iz Misurija.

Rančer samo klimnu glavom.

Vajat prekrsti ruke na grudi, i pogleda rančera zamišljeno. Zatim reče:

— Nas smo petorica. Mogli bismo da oteramo goveda do Montane.

Sva trojica se trgnuše kao munjom ošinuti. Ruper reče:

— Pa to je ludost!

— Samo moj predlog. Ništa više!

— Kako to zamišljate? — Pesh-

ner ima dve hiljade goveda i blizu dvadeset kauboja. Da ih ima samo četvoricu ipak je u preimućstvu. A on ima tolike ljude. Možda će i uspeti. Ipak, uspeće samo jedan mali deo da dotera do cilja. Ali ima prednost. On nam je izmakao za nekoliko dana. Više od nedelju dana! Nikada ga ne bismo stigli!

— Ne! — odgovori Vajat. — Ja čak nisam imao tu nameru.

— A šta ste onda mislili? Ako bismo dve nedelje kasnije sa bednim ostacima mojih goveda i stigli do Montane, mislite da bi to nečemu koristilo? Za moju stoku ću posle Peshanera dobiti prilično mršavu cenu. I šta onda? Stoke više neću imati, biću bankrot, a ni dug Benstonu neću moći da vratim.

— Ipak ostajem pri predlogu. Niste mi dozvolili da ispričam do kraja, mister Ruper. Ako krenemo na put s vašom stokom, stići ćemo pre Peshanera u Montanu.

— Šta? — razrogači Ruper oči.

Mak je samo zario glavu u grudi, a stari nadzornik se podozrivo kucnuo po slepoočnicama. Jasno, sumnjali su da Erp nije pri zdravoj pameti.

— Znam put, koji je mnogo bolji, prečica — reče Erp.

— Put — uzviknu Ruper. — Reći ću vam nešto, čoveče! Jul Benston živi u Rokitaunu, malom mestu gore na severozapadu Montane. Moramo preći Kanzas jednim delom Kolorado, pa preko Vajominga. Onda dolaze visoke planine. Tek prelaz je naterao mnoge da odustanu, pa i one najžilavije. Tri puta sam slao ljude. Prvi nisu stigli dalje od Simpi potoka. Druga grupa je okončala put među stenama Limbaka, a treću je pobedio

— Teka prelaz. Bio je to Džimi Kahun. Ja sam baš ispričao Peshaneru, da je stigao u Montanu sa samo trideset goveda. To je laž. Ostavio je kosti na Teku prelazu. Uznemirena goveda su se zajedno s njim sunovratila u provaliju. Samo se jedan od kauboja spasao. Ostao je u padu zakačen za oštru stenu i tako preživio dramu. Od njega sam sve saznao. Taj čovek je video svojim očima kako se stoka u uzanom prelazu iznenada uznemirila i podivljala. Kada je prvo goveće ustuknulo i htelo nazad, onda ništa više nije moglo da spreči tragediju. Nastala je takva panika, da su se goveda sama sunovraćala u dubinu i povukla nemilosrdno sobom i svoje goniče. Doživio je kako se četiri stotine dugorogih goveda uz prodornu riku sunovraćuju u dubinu zajedno s ljudima.

— Gde je taj čovek danas? — raspitivao se Erp.

Ruper podiže glavu i pokaza očima na svog starog nadzornika, koji je stajao naslonjen na ogradu, zagledan u daljinu.

— To je on. Bio je tamo i sam se vratio.

Vajat je posmatrao starca. Bilo mu je jasno da je gotovo besmisleno da nagovara rančera da prihvati njegov predlog.

Ipak učinio je još poslednji pokušaj.

— Peshaner vas je uništio. Nemate više ljudi, niti ćete uskoro koga pribaviti. Poštteni ljudi, radni ljudi ne nedostaju samo na pašnjacima, nego i na poštanskim kočijama, vodenicama, svuda.

— Peshaner je hteo da vas uništi, jer suviše znate o njegovom velikom poslu. On bi vas u svakom slučaju ubio. To, uostalom, sami

znate. Sada tera jedno veliko krdo pokradene stoke. Teško da možete još da upozorite Benstona. Sve to tako posmatrano izgleda beznačajno. Ali nije tako, verujte. Kažem vam. Znam jedan put kojim ćemo pre Peshanera stići u Rokitaun. Naravno, izgubićemo nešto stoke, ali ni u kom slučaju toliko, koliko Peshaner. U svakom slučaju uspećete da se izvučete iz dugova i neprilika, pa i da nešto zaradite

Ruper odmahnu glavom.

— Ja vas ne poznajem, a i ne shvatam vas. Ed Rejk zna put. Zna ceo put, a pre svega planine. Kuda mislite da pođete? Kroz vazduh?

— Ne — odgovori Vajat. — Ja sam pre tri godine sa svojim bratom Morganom boravio gore u brdima. Lovili smo sokolove. Dole u Santa Fe Englezi su za njih davali debele pare. Zbog toga smo mesecima tamarali oko Teku prolaza. Znam jedan put, kojim dva jahača mogu komotno da jaše jedan uz drugog i koji samo na jednoj kratkoj deonici, od svega trideset jardi s leve strane ima provaliju. Ne kažem, nije bez prepreka.

— Gde bi to moglo biti? — prekide Vajata stari nadzornik, očigledno zainteresovan.

— Na kraju Selona visoravni planine su ponovo okomite, naglo se dižu. Teku prolaz vodi jugozapadno kroz planine.

— Tako je. Tačno!

— Moj put leži dalje, prema severu.

— Severu? — upita starac s nevericom. — Pa tamo se stene skoro uspravno spuštaju u dubinu.

— Znam — reče Vajat. — Ali ima jedan sasvim zaklonjen prolaz koji smo tada brat i ja sasvim slučajno otkrili. Kroz taj prolaz bih

mogao da oteram tri hiljade goveda sam, ako bi bilo potrebno.

Vajat uhvati rančera za mišicu:

— Mister Ruper, to je vaša jedina šansa. Ako ostanete ovde, nikada nećete moći da vratite Benstonu novac. Sa tri kauboja ne možete da održavate ranč.

Ruper obori glavu.

— Ne mogu sve da stavim na jednu kartu. Šta vi velite, Ed?

Stari odmahnu glavom.

— Znam taj put. Bolje da odmah zapalimo ranč i da poubijamo goveda. Na isto mu dođe.

Crvenokosi Mak iznenada nije više delovao glupo kao do tada.

— Borimo se kao lavovi za ovaj ranč, mister Erp. Sada sve to treba staviti na kocku...

— Ipak — reče tužno rančer. — Hvala vam na dobroj volji, mister Erp.

Vajat pođe prema svom konju. Snažna, brza životinja nosila ga je preko pašnjaka prema severozapadu.

Iznajmio je sobu u Elsfortskom Siti hotelu, umio se i sišao u salun na večeru.

Sedeo je uspravno i završavao večeru, kada mu priđe mali krojač.

— Je li slobodno?

— Izvolite!

Krojač se nakašlja pa reče:

— Govorio sam sa Kolinsom. Našao je Dafija. Vi ste ga zakopali kraj puta, zar ne?

Sve dok je čovečuljak govorio o Dafijevoj smrti i puškaranju u gradu, čovek iz Misurija nije rekao ni reč.

Najzad krojač odluči da kaže ono što mu je ležalo na srcu.

— Mister Erp, šta ćete sada početi? Kolins mi je rekao da ste mu ukazali posao.

— Da!

— I šta ćete sada?

— To još ne znam.

— Ja — znam jedan posao koji bi vam odlično odgovarao.

Vajat ga pogleda upitno.

— Valjda ne nameravate da mi ponudite posao u vašoj krojačkoj radionici?

— Ne, naravno ne. Ali ovom gradu je potreban šerif...

Čovek iz Misurija odbi. Međutim, čovečuljak je bio uporan.

— Nama je potreban šerif. Vidite, Vajat, onaj ubica gipsanog lica sedi u zatvoru, — a zatim dodade šapatom — a Ben Tompson u mojoj štali. Ko će dvojicu lupeža odvesti sutra pre podne pred sudiju?

— Pa valjda će se naći nekoliko ljudi.

— Neka je i tako. Ipak, Elsfortu je potreban šerif.

— Ja nisam taj, mister Blek.

— Još niste. Ali biste mogli da budete naimenovani. Vaš probni rad kao pomoćnika maršala obavili ste izvrsno. Možete pokušati. Možda će vas naimenovati za šerifa. Tada će ceo kraj biti pod vama. Možda može predsednik da se raspita kod guvernera da li vas može naimenovati za gradskog maršala. Dužnosti su iste.

— Znam to.

— Vidite — nastavio je krojač.

— Preko za stolom sedi predsednik i čeka da ga pozovem. Ceo gradski savet sedi s njim. Svi ljudi su jednoglasno za vas, Erp.

Čovek iz Misurija ustade.

— Razmisliću o tome do sutra, pre podne. — Zatim izađe iz lokala.

U konjušnici je malo pogladio svog vernog konja, neko vreme

razmišljao, a onda krenuo u šetnju kroz grad.

Sledećeg prepodneva, dok je seдео za doručkom, opet mu priđe Blek.

— Mister Erp, evo mene opet!

Vajat se osmehnu.

— Vidim. A napolju na tremu čekaju ostali, zar ne?

— Da, otkud znate?

— Mogao sam da pretpostavim.

— Morate to da razumete, Erp. Ta stvar nam leži na srcu. Nama treba čovek koji će se brinuti o redu i miru. Zakon je veoma teško štititi i sprovoditi u ovom surovom gradu. Potrebna nam je osoba koju će ljudi ceniti i poštovati. Osoba od autoriteta. Čovek koga će ceniti i koga će se bojati, ako to bude potrebno. A za nas vi ste onaj pravi.

Vajat je zamišljeno posmatrao svoje šake. U trenutku kada je hteo da podigne glavu i konačno odgovori krojaču, vrata se naglo otvoriše i jedan stari kauboj, tamnog, preplanulog lica i brkova obešenih kao u tuljana, s olinjalim šeširom uđe u lokal. Pošao je pravo prema Erpu, dotakao obod svog izblede-log šešira i rekao dubokim, promuklim glasom:

— Sve je gotovo, mister Erp!

Kao povučen magičnom snagom, čovek iz Misurija ustade. Nakrenuo je glavu malo ustranu i upitao tiho:

— Šta je to gotovo?

— To, da su rančer, Mak i Hal i goveda napolju ispred grada.

Lice čoveka iz Misurija se ozari, kao da ga je sunce obasjalo.

— Ol rajt, Ed! Idem po oružje!

Otrčao je uz stepenice, uzeo oružje i svoj prtljag, platio račun i otrčao u konjušnicu po konja.

— Samo još trenutak, Ed — doviknuo je starom nadzorniku i stao na trem hotela.

Tamo su stajali krojač, predsednik opštine i još sedmorica starijih ljudi, koji su ga netremice posmatrali.

— Žao mi je, mister Blek — reče Vajat. — Vi ste se doista veoma angažovali. Ako ikada budem hteo da postanem šerif, raspitaću se prvo da li je slučajno mesto u Elsfortu slobodno. Čuvajte dobro tu dvojicu ubica. Dobio sam posao kod Vajana Rupera. Do viđenja!

Samo je mali krojač imao toliko srca da čoveku iz Misurija odgovori na pozdrav i mahne rukom.

Da je Elsfort znao kakav im je šerif za uvek izmakao, dali bi mu drugačiju ponudu, i uopšte učinili sve da ga zadrže.

Četiri godine kasnije, kada je čovek iz Misurija već dugo bio na daleko čuveni maršal u Dodž Siti-ju, čovek koga su svi poznavali od snežne Kanade do žarkog Meksika, mali krojač je prebacivao predsedniku:

— Da sam nešto ja u to vreme bio predsednik opštine, on bi još uvek bio kod nas u Elsfortu, a naša bi deca mogla u Bostonu, Njujorku i San Francisku da kažu da dolaze iz grada u kome je Vajat Erp maršal.

—O—

Nedeljama su gonili veliko krdo kroz savanu u pravcu severozapada. Ispred Fort Morgana, gore u Koloradu predložio je Vajat rančeru duži podnevni odmor.

Vajan Rupert se nervozno češkao po bradi. Zmirkao je zaklanjajući oči od blistavog sunca.

— Možemo li to sebi dozvoliti, Vajat?

— Verujem da možemo.

— Peshaner će se već uveliko nalaziti sa svojom stokom u Vajomingu.

— Svakako. Put iz Elsforta je počeo pre nas i sada je sigurno već u planinama.

Rančer skide šesir i protrlja oznojeno teme.

— Ne shvatam, kako mislite da ga preduhitrite?

— Imajte poverenja, mister Ruper. Uspećemo. Iako pred nama stoji prokleta težak deo puta.

I put do Fort Morgana nije bio ni malo lak. Sva petorica su jahali ceo dan i bili uveče mrtvi umorni. Ali sistem čoveka iz Misurija je bio izvrstan. Išli su tako da niko nije morao dugo da guta prašinu. Stalno su menjali mesta. Crnog bika predvodnika su naizmenično vodili na lasu. Ipak, napor je bio ogroman. Najgore ih je tek očekivalo: put kroz planine.

Dok je plavi Hal skupljao drva za vatru, Vajat se opet vinu u sedlo.

— Kuda? — pitao je rančer.

— Idem do grada. Treba nešto da kupim...

— Mogu li da pođem s vama — pitao je crvenokosi Mak, kome je sigurno potekla voda na usta pri pomisli na čašicu dobrog viskija.

Vajat pogleda stoku. Bila je mirna. I ona je bila od dugog, napor-nog puta prilično iznurena.

— Što se mene tiče, pođite.

Obojica su u lakom galopu stigla do Fort Morgana. Za poslednjih pet godina ovo vojničko utvrđenje pretvorilo se u mali, prijatan gradić.

Ušli su u glavnu ulicu pokrivenu debelim slojem prašine. Sunce se bližilo zapadu.

Dok su prolazili kraj šerifske kancelarije, Vajat Erp uočī jednu malu plakatu i zastade. Sjahao je, dobacio Maku uzde i prišao kancelariji.

Video je jasno, još dok je stupio na prvi stepenik trema. Dva imena ispisana delemim slovima bola su mu oči: Ben Tompson i Abraham Klinholm, traže se zbog ubistva.

Vajat protrlja oči. Dakle ta dva bandita su uspela da umaknu. I to sigurno prilično davno, inače ovdašnji šerif još uvek ne bi dobio poternicu.

Vajat priđe svom drugu. Ovaj ga je upitno posmatrao:

— Nešto naročito?

Čovek iz Misurija samo odmahnu glavom.

— Ništa naročito!

Bio je razočaran. Stavio je svoj život na kocku da oba bandita stavi iza brave. A oni u Elsfortu su dozvolili da im umaknu. Ceo grad nije imao dovoljno snage da drži dvojicu ubica koji su već bili zatvoreni.

Dok su u radnji pazarili, Vajat je razmišljao. Ona dvojica neće baš tako lako zaboraviti šta im je on priredio. Sigurno će ga slediti. Pre svega, obesni Ben Tompson, želi sigurno da osveti smrt svog brata. A svakako i plaćeni ubica Abe Klinholm, zbog svog poraza u Elsfortu i poljuljanog ugleda.

Vajat isplati kupljenu robu i izađe s Halom iz radnje.

Dakle, to je ono što ga je dove-lo ovamo. Neko čudno predosećanje ga je ispunilo i dovele u grad.

Tompson i Klinholm su bili slobodni. Krenuli su njegovim tragom. A to baš nije bilo teško. Trag koji ostavlja tri hiljade goveda nije mali.

Dva jahača spakovaše kafu, šećer i šibice u bisage i odjahашe. Vajat je primetio neobičan izraz na Fergusonovom licu kada je ugledao prvu krčmu.

— Tamo preko je salun „kod mrtvog Indijanca“, Mak. Tamo sigurno ima dobrog pića.

Preko širokog kaubojevog lica zaigra osmeh.

Vajat je ovih prokletih nedelja uspeo malo bolje da upozna Mak Fergusona, a i dvojicu drugih. Pre svega, sedokosi nadzornik pokazao se kao izvanredan stočar.

— Častim jednu turu! — reče Mak ozareno.

— Hvala, ja ne pijem. Ali ću rado poći s tobom — reče Vajat.

Zavezali su konje za ogradu ispred lokala i jedva se provukli kroz uzana vrata, koja su vodila u mračnu, zadimljenu prostoriju.

U salunu je već bilo živo. Za stolovima su ljudi sedeli i igrali poker. Kraj drugog zida stajao je mali orkestar i svirao kolorado-song.

Ferguson se ustremi pravo na šank. Vajat ga je sledio.

Naslonjen na šank stajao je čovek koji je neodoljivo potsećao na gorilu. Bio je džinovskog rasta, oborenih ramena, niskog čela, bujne kose, i razrokih očiju.

Upravo je sasuo punu čašu viskija u grlo i pogledao radoznalo dva pridošla gosta.

Mak naruči bocu „Kentaki“ viskija i odmah je plati.

Vajatu je natočio čašu iz koje ovaj otpi samo jedan mali gutljaj

sa ne baš oduševljenim izrazom na licu.

To je za gorilu bio povod da se grohotom nasmeje.

— Hej, momci! Jeste li videli ovo? Ovaj momak je otpio samo naprstak ovog dragocenog, najboljeg pića. Verovatno mu piće nije dovoljno dobro!

Vajat nije obraćao pažnju na smeh i peckanje, nego je uzeo iz kutije na šanku jednu cigaru, i ostavio novčić.

Ferguson žustro ispi svoju čašu na dušak.

Na to mu gorila dobaci:

— Hej ti, šta je to s tvojim prijateljem? Da nije možda protivnik trošenja alkoholnih pića?

Ove reči ponovo je propratio grohotan smeh ljudi za kartaškim stolom.

Mak nasu još jednu čašu.

— Hej, tebi govorim! Ukoliko možda još ne znaš ko sam, predstaviću se: ja sam Ted Bam!

Crvenokosi kauboj se samo isceri. Na to ga gorila svom žestinom udari.

Pre nego što se snašao, Mak je već bio na zemlji. Otresao je glavom, pridigao se i odmah pritrčao da — dobije sledeći udarac. Ovog puta se više nije podigao. Vajat je hladno posmatrao gorilu. Ovaj se maši pravo za Fergusonovu flašu.

— Ne bih to činio — reče Vajat odsečno.

Na to Bam pusti flašu i nabra obrve.

— Jeste li čuli, momci? Dasa se ljuti! Slušaj, daj bolje dobrom Tediju flašicu, momčiću! Moraš uzeti u obzir da mi već nedeljama gore u planini obaramo drveće. A drvo seče su vraški žedni, he, he!

— Nije isključeno — uzvratí Vaját nemarno. — Ali nemoj piti iz ove flaše, čovek je platio.

Gorila još dublje uvuče glavu u ramena.

— Reci to još jednom, smrdljivko!

— Sam si smrdljivko. Inače ne bi posezao za tuđim vlasništvom.

Bam poteže tešku močugu koja je stajala naslonjena kraj njega na šank i zamahne je na Vajata. Erp se u poslednjem deliću sekunde izmače. Močuga snažno udari o šank tako da je staklarija poskočila. Bam zamahnu ručerdom. Vajat ga je preduhitrio aperkatom, koji bi i bika oborio s nogu. Međutim, Bam se samo zatetura, nasloni na šank i prevrnu oči. Na to mu kafedžija sasu čašu vode na glavu.

— Napred, Ted! — navijali su njegovi momci. — Napravi iverke od tog momka!

Drvoseča riknu kao zver i ustremi se na Vajata. Dva-tri udarca zamalo da pogode Vajatovu glavu. Gorila je kao zaslepljen jurišao na svog protivnika. Jedan udarac okrznu Erpovu glavu, a drugi ga pogodi pravo u stomak. Oštar bol ga preseče i on se nagnu napred i poslednjim ostacima snage, dva puta, jedno za drugim pogodi pesnicom gorilu u bradu. Prvi udarac zamese drvoseču, a drugi udarac, kakav prijatelji Teda Bama još nisu videli, za trenutak kao da ga okamení. U sledećoj sekundi padao je kao posečeno drvo i ostao da leži nepomično.

U krčmi je zavládala grobna tišina. Svi pogledi bili su uprti u čoveka iz Misurija. Imali su osećaj za izuzetne stvari i izuzetne osobe, ti ljudi iz planina. A baš taj hladnokrvni čovek sa prodornim pogle-

dom izgledao im je naročito. Jer udarac koji je njihovog snažnog, mišićavog druga poslao na pod, bio je tako brz i snažan, da slično nešto nisu imali prilike da vide, bez obzira na česte tuče i surovost. Ko bi mogao da pomisli da ovaj vitki neznamac poseduje takvu snagu i veštinu?

Vajat podiže svoj šešir i obrisá lice.

Mak Ferguson je već dugo bio pri svesti. Otvorenih usana i razrogačenih očiju pratio je borbu između drvoseče i Vajata. Kada je Erp dobio udarac u stomak, samo je čvrsto zatvorio oči. Bio je uveren da će Vajat pasti bez svesti. Međutim, ne samo da je ostao na nogama, nego je još i vratio udarce. To je bilo neshvatljivo. I onaj gotovo nevidljivi udarac, koji je gorostasa poslao na pod! Kauboj Mak Ferguson to još nije video. Skočio je na noge.

— Hej, Erp! To je bio kao udarac maljem. Topovski! Taj trenutak neću zaboraviti, pa živeo i devedeset godina. Kao da ga je konj udario kopitom. Prokletstvo, ako...

— Trebalo bi da krenemo — prekide ga Erp.

— Da — nevoljno odgovori Mak.

Nije mu se išlo odavde, posle ovakve pobede.

— Da, hajdemo, burazeru! — Zatim se osvrte u pravcu kantaških stolova i upita kao uzgred:

— Ovde valjda više nema nikog ko bi imao neku posebnu želju ili primedbu?

Nije bilo takvih i Mak uze svoju flašu i pođe za Vajatom.

Napolju na tremu, čovek iz Misurija uvuče duboko vazduh u pluća. Bio je prilično iscrpljen. U glavi mu je bružalo od udaraca. Bio

je još pomalo ošamućen. Upravo je prešao preko trema i pošao niz stepenice, kad ga jedan glas iznenada priкова u mestu:

— Erp! Stoj, ne mrdaj!

Vajat se okrete za sto osamdeset stepeni. U obema rukama držao je koltove.

Gore u niši kraj vrata saluna stajao je čovek s licem kao od gipsa. Abe Klinholm, odbegli ubica iz Elsforta. Isti čovek za kojim je raspisana poternica koja je krasila šerifsku kancelariju s druge strane ulice. I on je držao dva revolvra u rukama. Iz očiju čoveka iz Misurija sijao je plamen. Samo deseti deo sekunde je prošao između Klinholmovog poziva i Vajatove reakcije. Revolveraša je ta brzina reakcije zbunila, ali se još brže pribrao.

Na to se zaori glas Mak Fergusona:

— Oprezno, Erp. Tamo preko!

U sledećem trenutku odjeknuše tri pucnja, jedan za drugim, glavnim ulicom Fort Morgana.

Kao usijano parče gvožđa okzrnulo je zrno Erpovu slepoočnicu. Preko, s druge strane ulice sa trema strmoglavce se sručio jedan čovek, dok mu je kolt koji je držao u ruci, pao u prašinu.

Vajat je držao Abe Klinholma na oku, uprkos oštrom, neizdržljivom bolu u slepoočnici. U glavi kao da mu je desetina čekića dobovalo.

Dva kolta plaćenog ubice kliznuše. Iz jednog je još izbijao tanak, plavičasti dim.

Mak Ferguson vide da se oba Vajatova revolvra puše. Nekoliko trenutaka se ništa nije čulo na ulici. Ni muva. Ništa se nije ni desilo. A onda, sasvim polako kao povučen nekom nevidljivom tegom, sruči se revolveraš iz Abilena na ko-

lena i teško udari licem pljoštalice o prijavu daske trema.

Vajat vrati polako svoje koltove u opasač. Napetost je popuštala.

Mak Ferguson je bio prvi koji je istrčao na ulicu. Ščepao je Vajata za mišicu i izbezumljeno ga drmsao.

— Vajat! Vajat, vi ste ranjeni!

Krv je tekla u tankom mlazu preko Erpovog lica.

— Čoveče, pogođeni ste! — uzviknu verni kauboj žustro.

Vajat pođe ukočenim korakom napred uz stepenice i pride ne govoreći ni reč, nepomičnom telu. Stajao je tu ne osećajući vreme. Pred očima su mu se nizali događaji od kada je Dafija poslao s kočijom do Rasela, pa do trenutka kada je starog kočijaša našao na drumu s rupom u leđima. Rupom koju mu je podmukli, plaćeni ubica Klinholm napravio na leđima. Sada je mrtav!

Svuda: na vratima, prozorima i verandama pojavili su se građani i gledali u čoveka iz Misurija zadivljeno i uplašeno u isti mah. Ovaj je stajao kraj leša svog protivnika. Niko mu nije prišao niti rekao reč.

Vajat Erp se saže, podiže oba revolvra smrska im drške o kameni zid i onda te ostatke gvožđa, koji su nekada sejali smrt, baci na sred ulice.

Izenada se okrenu i pohita prema jednom malom čoveku, koji je stajao među grupom ljudi na obližnjoj verandi. Vajat ga ščepa za grudi i privuče k sebi. Čovek je imao sitno, oblo lice, klempave uši i male podmukle oči, u kojima se sada ogledao smrtni strah.

Vajat je siktao:

— Gde je Peshaner?

— Ne znam! — mucao je čovek.

— Ne laži momče! Bio je među njegovim ljudima u Elsfortu. Gde je Peshaner?

— On nije ovde, mister — odgovori kauboj, dok mu je glas podrhtavao.

— A gde se onda krije?

— Rekao sam vam istinu. Ne znam.

— Dakle, ti si onda ovde sam?

— Ne, ja sam ovde sa, ovaj sa...

— Ja ću ti reći: ovde si bio sa Abe Klinholmom i onim momkom koji je tamo preko zario nos u prašinu!

Mali kauboj je uplašeno gledao čoveka iz Misurija:

— Da, ali nisam imao pojma šta Abe i Randi smeraju.

— Onda to sad znaš. Sigurno si i ti prilikom napada imao neki zadatak!

— Ne. Trebalo je samo da u bočnoj ulici držim konje u pripravnosti. To mi je Abe Klinholm naredio.

— Znači, pratio me je.

— Da... pa ne znam. Verujem da jeste. Iznenada je dole u glavnoj ulici video vašeg konja i pobledio kao kreda. Tako je bilo, kunem vam se, mister.

Vajat još više steže kauboja.

— Gde je Peshaner?

— Dole kod reke.

— Znači sledio me je i sada napada stoku. Prokleti kradljivac. Tako sam nešto mogao i očekivati. Sigurno je sa njim i Ben Tompson, zar ne?

— To doista ne bih mogao da vam kažem. Ne znam.

Vajat odgurnu naglo malog kauboja koji je drhtao kao prut.

— Gubi se sada! Ako sretnješ Peshanera i Bena Tompsona, onda

im javi tužnu vest, obavesti ih o ovome što se ovde odigralo. Samo ne zaboravi da kažeš da je njihov plaćeni revolveraš stajao ispred mene, a drugi bandit iza mene i da sam ih ipak obojicu likvidirao.

— Da!

— Ako Peshaner namerava da dođe neka odmah povede i Bena Tompsona sobom.

— Da!

Mali kauboj grabio je niz ulicu koliko su ga noge nosile. Odvezao je tri konja i nestao.

Vajat odveza svog šarca i pope se u sedlo. Mak ga je sledio. Lagano su jahali, jedan uz drugog.

—O—

Culi su i videli još iz daleka: krdo goveda je bilo napadnuto.

Vajan Rupert i njegov nadzornik su se zaklonili iza jednog žbuna i naizmenično pucali.

Vajat obode svog indijanskog konja. Jurio je kao pomaman i uspeo da stigne u poslednjem trenutku, da izbacii iz sedla tri jahača, koji su se upravo spremali da rasture stoku. Sva trojica su ležala na zemlji, kada im je Vajat prišao.

Bili su to Peshanerovi ljudi, čija je lica već zapazio u Elsfortu. Jedan od njih, bio je isti onaj krupan, nezgrapan momak koji je izveo kauboje iz grada, kada je Peshaner bio uhapšen.

Rupert je bio sav zajapuren od napora i uzbuđenja. Nadzornik i on priđoše Vajatu.

— To se zove pomoć u poslednjem trenutku! — uzviknu Rupert.

— Bila je to banda kradljivaca stoke od najmanje sedam ljudi. Trojicu ste, hvala bogu, onespособili, Vajat. Svuda ima lupeža...

— To su Peshanerovi ljudi — reče Vajat, hladno posmatrajući nezgrapnog kauboja.

— Žao mi je prijatelju. Metak se zario u ključnjaču. Gledaj da se što pre dočepaš Fort Morgana, тамо mora da postoji lekar. Povedi i ovu dvojicu svojih prijatelja i bude srećan što sam tako loš strelac. Moglo se inače desiti da svoj trojici prosviram tintaru!

Kauboj se sa izrazom očajanja jedva popeo u sedlo. I ostala dvojica učiniše isto.

— Nemoj zaboraviti da Giju Peshaneru i Benu Tompsonu izručiš moje pozdrave. Sigurno će nam put kroz planine biti zabavan. Ne bi trebalo da zaborave da običu gore u gradu grob svog prijatelja Abe Klinholma.

Rančer je prebledео. Nije shvatao o čemu Vajat govori.

— Šta je to bilo sa Abe Klinholmom?

Mak Ferguson razvuče usta.

— Malo smo izmenjali mišljenje sa jednim drvosečom u krčmi. Momak me je oborio s nogu.

— Tebe? — upita nadzornik i podiže začuđeno obrve tako visoko, da se nisu videle ispod oboda šešira.

— Da, mene.

— To mora da je bio neki kolos!

— I te kakav. Vajat je imao dosta muke s njim.

— Vajat? — pitao je rančer ne shvatajući baš najbolje.

— Da, on ga je sredio, bez brige! Poslednji udarac bio je — udarčina. Drvoseča se pručio da sveća. Nebesa. To nikada neću zaboraviti.

— Ama kakve veze to ima sa Klinholmom? — insistirao je rančer.

Ferguson je mirno zavio cigaretu i bacio pogled na Vajata. Video je kako ovaj pritiskuje maramicu na slepoočnicu, koja je još uvek krvarila.

Na to i nadzornik uzviknu:

— Pa Vajat je ranjen!

— To se upravo spremam da vam ispričam — reče Ferguson nemarnim glasom. — Naime, kada smo konačno, na pomalo staklenim nogama izlazili iz krčme, neko doviknu. Vajat se upravo nalazio na ulici. U istom deliću sekunde se okrenuo i oba kolta su mu bila u rukama. — Pri tom se Mat bučno pljesnu po bedrima, podražavajući Vajata. — Neka me đavo odnese, ako sam nešto slično doživeo! Nisam ni udahnuo vazduh a on je već imao oba revolvera u rukama. U to sam, stojeći sa strane, primetio na tremu susedne kuće drugog...

— Kog drugog, za ime sveta! — prekide nestrpljivo nadzornik.

— Drugog, velim. Ja ga ne poznajem. Nije nam se valjda predstavio. U svakom slučaju nedaleko od vrata saluna stajao je onaj gipsoliki ubica Abe Klinholm, držeći dva kolta na gotovs. Klinholm je opalio. Vajat je odmah za njim. Posledice su sledeće: Vajatova rana na slepoočnici. Ostatak je na groblju Fort Morgana.

Nadzornik Rejk se nervozno češkao po bradi.

— Tvoj način pričanja je đavolski komplikovan, Mak. Znači Abe Klinholm je mrtav!

— Da! Vajat ga je sredio!

— Abe Klinholm? — pitao je još jednom stari Rejk, zatvorio na trenutak oči i zabacio glavu. Kao da još nije dobro shvatio.

— Da, da — Abe Klinholm! —

cerio se Mak. — A desnim koltom je drugog momka na tremu susedne kuće zbrisao.

— Zar u istom trenutku? — pitao je nadzornik.

— Tako je izgledalo. Pucnji su odjeknuli istovremeno!

Ruper je stajao tu, kao onemeo. Pogled mu je bio prikovan za čoveka iz Misurija, koji je bio zagledan u crvenu loptu zalazećeg sunca.

Nadzornik je prekinuo tišinu:

— Abe Klinholm i još jedan čovek iza leđa — u istom trenutku...

Vajat se okrete. Lice mu je bilo tvrdo i ozbiljno.

— Nisam imao drugog izbora. Ipak malo sam zakasnio. Klinholm je prvi pucao. Nisam u istom trenutku pucao. To je, uostalom, nemoguće. Ne postoji čovek koji može da puca iz dva kolta istovremeno. Jedan za drugim, brzo, to već...

— Upravo se radi o kratkoći razmaka — prekide ga Mak. — Kod vas je to zvučalo kao jedan jedini hitac.

Ruper mu priđe i zagleda mu se u lice.

— Vama je uspeo! Ali kao da vas to rastužuje?

— Da, veoma, Ruper!

— Razumem vas potpuno. Ali da nije tako bilo, vi biste ležali pod zemljom na groblju u Fort Morganu.

— Tako je, jer da Klinholm nije bio odmah smrtno pogođen, njegovo sledeće zrno bi bilo u — mom srcu.

Ruper proguta pljuvačku. Osetio je iznenada neku mučninu u stomaku.

— Da, da, tako je sve to. Ali ono što doista ne mogu da shva-

tim to je da neko uopšte može da puca brže od Klinholma?

Vajat baci pogled preko prostrane zemlje koja je još uvek bila obasjana purpurnom svetlošću sunca koje se lagano gubilo prema zapadu.

— Nije nikakva sreća, rančeru, biti veoma brz na oružju. Danas mi je to jasnije nego ikad. Dole u Rosvitu imao sam odličan posao. Izgubio sam ga samo zato što brzo pucam. Bio sam umešan u neku gužvu na ulici i to bez ikakve krivice. Braća Lorens su ispalila na mene dva hica. Jedan metak mi je okrnio rame, a drugi prostrelio desnu ruku. Pucao sam levom, sa kojom do tada nisam mogao da pogodim ni cela kola zajedno s arnjevima ni sa sedam jardi.

— I? — pitao je rančer zainteresovano.

— Obojicu sam, ni sam ne znam kako, pogodio.

Ruper položi čoveku iz Misurija ruku na rame.

— Ali to je bila nužna odbrana. Niste ni malo krivi.

— Naravno da nisam. Ali ljudi koji su me do tada voleli, počeli su da zaziru od mene. Tako se dogodilo da budem otpušten. Ista stvar se dogodila i u Raselu. Kolins mi je prebacivao i optuživao. Pustio me je da odem.

— Ipak, došao je u Elsfort da bi tu stvar izgladio.

— Da, tako je postupio. Ali tada je već bilo kasno.

Ruper zapali cigaretu i ponudi Vajatu jednu. Ovaj odbi.

Posle nekog vremena reče rančer:

— Možda bi za vas bilo najbolje da nosite zvezdu, Erp. Vi ste čovek koji nepokolebljivo stoji na

strani zakona i pravde. Sa zvezdom na grudima bi vaše streljačke sposobnosti bile najbolje iskorišćene i niko živi ne bi mogao bilo šta da vam prebacuje.

Vajat se malo umorno i gorko osmehnu.

— Možda ste u pravu, Ruper. Ali ipak će i pod tim okolnostima uvek biti ljudi koji će se živo interesovati koliko brzo mogu da potegnem kolt iz opasača i koliko precizno gađam.

Vajat je bio u pravu. Do kraja života na zapadu je bilo ljudi koji su dolazili sa svih strana, skupljeni s konca i konopca. Nisu mogli da podnesu ni samu pomisao da je neko brži od njih. To im je uvek skratilo život.

Ne, Vajat nije bio revolveraš. Njegovi brzi refleksi bili su dar ili bolje reći čudo prirode, koji se nisu manifestovali samo u brzom potezanju oružja, nego i u pesničenju i svakoj borbi uopšte.

—O—

Gonjenje stoke je nastavljeno. Obavijeno oblakom prašine sitne kao brašno, krdo goveda išlo je u pravcu severozapada polako uz planine.

Bio je to neopisivi napor za svu trojicu ljudi, držati toliku stoku stalno na okupu.

Hal je obavljao čutke svoju dužnost. Držao se sjajno i pri napadu Peshanerovih ljudi na stoku dole kod Fort Morgana. Na veliku sreću stajao je iza stoke, tako da ga napadači nisu videli, pa je mogao da revolverskim hicima spreči stoku da se da u bekstvo.

Mak Ferguson je postajao sve čuljiviji što su se više peli uz pla-

line, ali je svoj posao predano obavljao.

Najbolje se, u stvari, držao stari nadzornik Rejk. Vajat nije mogao da se načudi gvozdenoj izdržljivosti ovog neobičnog čoveka. Imao je sigurno preko šezdeset godina. Ipak držao se u sedlu kao mladić, ne pokazujući umor, a svaki preдах mu se činio preranim.

Napore je najgore podnosio sam rančer. Stalno gonjenje, obilaženje, užasna prašina koja se mešala sa telesima goveda, punila pluća i lepila se za ožnojena lica, to ga je formalno smlavilo.

Međutim, stegao je zube i nije pomišljao da odustane.

Ipak, svi do jednog skidali su šešir pred Vajatom Erpom. On je vodio stoku, vraćao grla koja su se izdvajala, jahao napred i stalno tražio najbolji i najkraći put i vodu za pojila. Bio je čas napred, čas nazad, sad sa strane i za svakog je imao prijateljsku reč, punu ohrabrenja. Čovek bi pomišlio da je to njegova stoka i da se zbog toga tako žestoko zauzima.

Prva uzvišenja su dosta lako savladali, a kada su stoku doterali duboko u planine, napredovali su sve sporije.

Teren je bio prvo brdovit, onda stenovit, nagibi sve oštrij, a klanci i useci sve dublji. Vajat je sve češće morao da traži zaobilazne puteve.

Što se tiče rančera Rupera, on bi već odavno „položio oružje” i ne bi se više interesovao i zapitkivao da li mogu da prestignu Peshanera.

Međutim, sada više nije bilo povlačenja, nije se moglo natrag. Napred se moralo!

Posle dva teška dana, u kojima

ih je pored svih muka i napora još i žeđ mučila, Vajat je otkrio severno od puta potok. U sred noći, dok su ostali spavali vinuo se u sedlo i pošao u poteru za vodom.

U rano jutro, dok su ostali sedeli osušenih usana, vratio se na konju pokrivenom debelim slojem prašine i sam posiveo od kamene prašine. Rekao je samo kratko:

— Četiri milje odavde!

Sa očima u kojima se ogledao bol, protepa Mak Ferguson:

— Voda?

— Jeste, voda. Hajdemo!

Ovog puta je stoka poslušno grabila uz kamenite obronke. Verovatno je svojim nepogrešivim životinjskim njuhom osetila blizinu vode.

U jutro sledećeg dana počele su, pored neshvatljivih napora i neprilike. Vajat ih je primetio u ranim jutarnjim časovima. Gore sa planinskih vrhova daleko preko doline, dizali su se tanke stubovi dima ka nebu.

Oko devet sati primetio ih je Hal Mek Lin. Dozvao je Vajata.

— Hej, šta je to?

— Indijanci! — zaurla stari nadzornik, koji je čuo pitanje.

Ruper, koji nije bio daleko, zastade uplašeno.

— Indijanci?

Ljudi se okupiše oko čoveka iz Misurija.

— Da li je to moguće? — upitao je rančer.

Vajat potvrdi.

— I? — jedva procedi Mak. — Koji?

— Čejeni!

Stari nadzornik razrogači oči.

— Zar ne bi možda mogli da budu Sijuksi?

— Na žalost, ne.

— Na žalost? — uzbuđeno primeti Ruper. — Da nećete time da kažete da su Čejeni još gori?

— Da, mnogo gori od Sijuksa, koji žive nešto južnije odavde.

— Šta hoće od nas?

Vajat sleže ramenima. Tužan osmeš zaigrao mu je na usnama.

Ruper je pobledo.

— Vi verujete da hoće da se dokopaju goveda?

— Ne znam pouzdano, mister Ruper.

— Stoku? — mrmljao je stari Rejk. — Znači i oni...

Ruper je oborio glavu, a mladi Mek Lin ćutke jahao kraj njega.

Mak je gutao pljuvačku.

Odjednom rančer uzviknu:

— Vi ste to sve sigurno morali znati, Vajat.

Erp ga hladno pogleda.

— Da, rančeru — znao sam da u brdima ima Indijanaca. I vi ste to takođe znali.

— Nisam znao da će nam prečiti put.

— E, to niko nije mogao unapred da zna.

Hal Mek Lin potišteno uvuče glavu u ramena i zagleda se u vrhove planina.

— Šta će se sada dogoditi? — gotovo je jecao Ruper.

— Idemo dalje. Šta bismo drugo?

Dimni signali su ih pratili sve do večeri. Nestali su sa zalaskom sunca.

Vajat je preuzeo stražu posle ponoći.

Hal Mek Lin ga je probudio. Glas mu je drhtao dok je pokazivao na sive obrise planina.

— Tamo gore su pritajeni. Video sam ih, Erp. Siguran sam da sam ih video.

Vajat pogleda kauboja.

— Lezite i odmorite se, Hal!

Nije pomišljao da kroz dva sata probudi Maka Fergusona. Stražario je do jutra.

Oko pet sati nadzornik se probudio. Zatim naglo poskoči.

— Ljudi! Ustajte! — viknuo je.

Teturajući i zanoseći se poustajali su Mak Lin i Ferguson.

— Gde je Vajat? — uzviknu Ferguson.

Na to se iza jedne stene pojavi čovek iz Misurija. U levoj ruci je držao pušku, a u desnoj veliko belo pero.

Četiri čoveka su ga zbunjeno gledala.

— Šta je to? — promuca rančer.

— Vrh jedne indijanske strele!

— Strele? — začudi se Mak Lin.

— Jeste li je našli?

— Na žalost, nisam!

— Znači bila je na vas odapeta?

— Da.

Od tog trenutka ljudi su znali da se podmukli neprijatelj nalazi tu negde blizu i da ih iz najveće blizine stalno posmatra.

Petoricu jahača veliko krdo nije dozvoljavalo da bilo šta preduzmu. Morali su da ostanu uz stoku. Ovde u ovom kamenitom delu mnogo je teže čuvati stoku na okupu i sprečiti nemir, nego u ravnici. Posao oko gonjenja stoke bio je dva-

put teži. Srećom prašine nije bilo toliko, a i žega je popustila. Zamerala je planinska svežina. Topot dvanaest hiljada kopita prolamao se klancima. Eho je postajao zaglušujući.

Kada je u kasno popodne Vajat hteo da skrene u jedan prilično uzani klanac, Ruper mu pohita u susret.

— Šta to smerate, Vajat?

— Vidite i sami.

— Da možda ne mislite da prođemo kroz ovaj uzani klanac?

— Da.

— Čemu to? Ulaz je jedva dvadeset jardi širok. Nemamo manevarskog prostora. Crveni nas mogu odozgo zbrisati kao vrapce...

— Sigurno. Ali moramo dalje.

— Ne! Stoka je moja! — U očima rančera Rupera iskrili su bes i strah istovremeno.

U to su prišli Ferguson i nadzornik.

— Krenućemo drugim putem — odseče Ruper.

Oba kauboja gledala su u Vajata.

— Ne! — preseče Erp. — Moramo kroz klanac.

— Već sam rekao: ovo je moja stoka! Ko je protiv mene može da se vrati!

Vajat lagano odmahnu glavom.

— Ja nisam protiv vas, mister Ruper. Ali insistiram da nastavimo ovim klancem. Indijanci nas svuda mogu napasti. Ne treba se time zavaravati. A u klancu se možemo

držati leve strane. Tako nas odozgo uopšte ne mogu pogoditi. A zbog Indijanaca ne možemo da napravimo toliko zaobilazni put, kako ste naumili.

Ruper pogleda svog nadzornika.

— Šta vi mislite, Rejk?

Stari se počea po bradi.

— Vajat je u pravu.

Rančer nevoljno klimnu glavom.

— Da, onda ćemo tako.

Za četiri sata goveda su prošla kroz klanac. Sve je prošlo bez problema.

Čovek iz Misurija je osećao kako mu se košulja lepi uz telo. Znao je da ni ostalima nije bilo lakše.

Prošli su kroz tesnac, ali najstrašnije još nisu prebrodili.

Iza tesnaca prostirala se kotlina okružena stenama i obrasla travom. Tu su se ulogorili. Posle jela postavili su stražu. Vajat je trebalo da preuzme stražu u tri sata. Kada je otvorio oči zvezde su treperile na nebeskom svodu. Obrisi visokih kamenitih vrhova parali su nebeski svod.

Vajat je napregnuto osluškivao. Stoka je mirovala. Samo je jedan konj rzao. Verovatno njegov.

Nije mogao da objasni to što ga obuzima. Neko čudno, neobično osećanje. Osećanje koje imaju verovatno svi senzibilni ljudi kada im neka opasnost preti.

Opasnost je doista bila blizu. Imala je crvenu kožu, blistavo dugu crnu kosu i bogato iskićeno odelo od jelenske kože.

Indijanac je nučjno grabio napred i istrgao nož. Ali se oštrica zarila kroz pokrivač u zemlju. Beli čovek koji je do pre nekoliko trenutaka tu ležao, ustao je. Munjevito se otkotrljao ustranu i lupio napadača snažno pesnicom po glavi. Indijanac pade ničice, ne dajući glasa. Ali najednom ožive i kraj ostalih kaubojja. Vajat istrže revolver i opali tri metka, jedan za drugim. Začuo se strašan krik. Ona nasto pakao.

Indijanski ratni pokliči odjekivali su sa svih strana.

Pokliči i pucnji odjekivali su kotlinom. Za četvrt sata sve se utišalo. Hal Mek Lin je nestao. Vajat ga je našao u praskozorje. Mladi kauboj je ležao kraj kamene stene na ivici kotline.

Mladi, čutljivi momak bio je mrtav. Platilo je životom svoju nepokolebljivu odanost prema rančeru. Vajat se seti prvog susreta s njim. Tada, kada ga je video na kapiji Ruperovog ranča, pomislio je sve drugo, samo ne da je tako dobar, pošten i odan momak, koji je čak čoveku, koji je hteo da ga zavrbuje za veću platu, sasuo zube u grlo.

Vajata iznenada trgoše koraci. Prišao mu je Mak Ferguson. Crvenokosi momak obrisa nadlanicom lice i steže usne, zatim podiže pogled prema planinskim vrhovima.

— Prokleti bili! — procedio je kroz zube.

Ruper se iznenada našao iza njih. Bio je siv u licu kao pepeo.

— Hal! — promućao je.

Vajat gurnu ruke u opasač.

Stari nadzornik pride, naže se i izvuče ubijenom strelu iz leđa i stade u stranu mrmļajuci kletve i psovke sebi u bradu.

Sahranili su mrtvog druga i nastavili put. Nisu čak popili ni jutarnju kafu. Niko nije prozborio ni reč. Znali su da će ih crvenokošci i dalje pratiti i napadati.

U podne, kada su prošli i drugi klanac, krenuli su strmim kamenitim putem prema jednoj visoravni. Izenada Vajat izvuče iz futrole na sedlu pušku i opali u pravcu jedne izbočine. Eho se odbijao o visoke stene. Jedno tamno telo sunovrati se u provaliju. Pero poginulog Indijanca doletelo je čak do njih. Vajat se saže, uze ga i zadenu za šešir.

Rančer je samo krišom ispod oka pogledao Vajata Erpa. Nije ništa kazao.

Iduće noći umro je Mak Ferguson. Vajat nije sklopio oka. Nemirno je krstario oko mesta gde su se ulogorili. Ipak nije čuo Čejena da se prikrada i da odapinje smrtonosnu strelu prema drugom stražaru.

Vajat je samo čuo strašan krič pogođenog.

Dva puta je pucao. Međutim, ni-

je znao da li je pogodio. Ipak njegovo osetljivo uvo otkrilo je iz kog pravca je strela odapeta. Oprezno je opalio još tri metka u tom pravcu i potrčao napred. Iza jednog kamena ležao je ubijeni Indijanac. Vajat se trčeći vrati. Ruper je podigao pogođenog kauboja koji je uzdisao od bola. Nadzornik je pošao u susret Vajatu držeći pušku na gotovs.

— Već sam ga likvidirao — reče Vajat sumorno.

Tek kada je sunce obasjalo zaran, izdahnuo je kauboj Mak-Ferguson. Umro je sa osmehom na usnama.

— Vajat — rekao je iskidanim glasom. — Tako sam želeo da sa tobom jašim do Montane. — To je bilo poslednje što je izgovorio.

Tri čoveka nemo su gledala u malu humku. Vajat je od dva drveta i jednog kožnog remena napravio krst na koji je stavio kaubojev šešir.

Gorak put je nastavljen sa tri goniča. Izenada u podne rančer zastade. Nalazili su se u stenovitom nepreglednom kraju. Iza svakog kamena mogao je da vreba Indijanac.

Ruper doviknu Vajatu:

— Ovo je ludost! Oni će nas jednog za drugim poubijati i na kraju se dočepati stoke.

Nadzornik mu pride.

— I prošlog puta je tako bilo, gazda.

— Ne pomišljam da nastavim — govorio je Ruper. Na njemu se videlo da je na izmaku i fizičke i psihičke snage. — Ne, prosto ne mogu dalje! — vikao je gotovo piskavim glasom. — Saznanje da ću ja biti sledeći, ili Rejk, ili vi Vajat — tera me u ludilo!

Kliznuo je iz sedla i ostao da nepomično leži na zemlji.

Vajat mu sasu u usta nekoliko kapi viskija, koliko se još našlo u Rejkovoj čaturici. Rančer otvori oči. Uspravio se i kao van sebe gledao okolo.

— Gde su? — rekao je žustro. — Gde su sada? — gotovo je zurlao.

Goveda su zastala. Planinski vrhovi bili su kao obmotani nebeskim plavetnilom.

A ovde dole, na kamenitoj zaravni, stajala su tri čoveka sa skoro tri hiljade goveda. Terali su ih uz ogromne napore, računajući svakog trenutika sa prepadom crvenokožaca.

Vajat se uspravi.

— Ovde ćemo se ulogoriti! — rekao je sa čudnim prizvukom u glasu, a zatim se uputio prema svom konju, uskočio u sedlo i odjahao.

— Kuda se to uputio? — pitao je rančer nervozno.

Rejk samo sleže ramenima. Lice mu je bilo nemirno. Svakog časa se osvrtao.

Tek kroz tri sata vratio se čovek iz Misurija.

— Moramo odmah krenuti! — rekao je.

— Pa to je nemoguće — branio se rančer.

— Moramo! — uporno je insistirao Erp.

— Ali, ja ne mogu, čoveče! Shvatite, potpuno sam iscrpljen. Moram se još malo odmoriti. Osim toga veče se već spušta.

Lice Vajata Erpa bilo je kao isklesano od kamena.

— Moramo odmah krenuti, Ruper. To nam je jedina šansa.

Uzdišući ustade stari nadzornik i pride svom konju.

Rančer ih pogleda obojicu. Zatim prosikta:

— Vi uopšte niste čovek, Erp. Vi ste pravi bufalo. A ovaj stari žilavi Rejk kao da je stvoren da bude uz vas.

Uzdišući i stenjući najzad se i rančer sruči u sedlo. Nagnuo se sasvim preko sedla i držao obema rukama, gledajući Vajata staklastim pogledom.

Bio je doista gotov.

— Žao mi je, mister — reče čovek iz Misurija nešto blažim glasom. — Samo još pet milja.

Vajat uze korbač i odjaha napred.

Noć je lagano osvajala. Stoka se približavala novom stenovitom tesnacu, prema severu daleko od puta kojim su nameravali.

— Šta je sad ovo? — mrmaljao je rančer. — Kuda nas to vodi?

— Verovatno u pakao! — mrmaljao je nadzornik.

Stoka se tiskala napred u klanac. Kada je i poslednje grlo prošlo kroz ulaz, izvukao je Vajat kolt i počeo besomučno da puca u vazduh. Pucnji su stotruko odjekivali, odbijajući se o visoke stene. Stoka je iznenada jurnula kao pomamna napred.

Rejk hitro pogleda Vajata, shvati u čemu je stvar, pa i sam istrže kolt i počne da puca.

Ričući jurila su goveda kroz tesnac. Kauboj Rejk i Vajat su stalno punili revolvere i pucali. Pucnji su odjekivali, a stoka hrlila dalje.

Izbezumljeni od straha tri hiljade goveda grabilo je napred.

Izenada zastadoše. Vajat je i dalje pucao. Nadzornik takođe. Ruper nije ništa shvatao, ali je sledio njihov primer.

Najzad Vajat prestade da puca i uzviknu.

— Hajde! Idemo sada natrag.

Ruper se trže. Oči samo što mu nisu ispale iz duplji.

— Šta sad treba da činimo?

— Natrag.

Vajat povuče uzde, okrete konja i potera ga natrag prema ulazu u klanac. Ed Rejk ga je sledio. Kada je Ruper video da se i goveda vraćaju, nije imao kud — i on je okrenuo konja.

Ispred ulaza u klanac Vajat zaustavi konja. Posmatrao je nemo kako se goveda vraćaju polako i izlaze iz tesnaca. Niko nije izgovorio ni reč. Stari nadzornik je shvatio šta se dogodilo. Najzad je i poslednje grlo prošlo kroz ulaz i izbilo na čistinu.

Rančer obrisa rukom znojem orošeno lice. Neka čudna misao ga obuze. Pogledao je Vajata.

— To uopšte nije bio prolaz?

Čovek iz Misurija odmahnu glavom. Pogled mu je bio prikovan za dugi neprohodan kraj tesnaca gde se dizala prašina.

— Bio je to čorsokak? — pitao je uporno rančer.

— Da! — uzviknu nestrpljivo nadzornik.

Izenada Ruperu puče pred očima.

— Goveda! Ona su pregazila Čejene!?

Vajatovo lice bilo je sivo od prašine, tvrdo i setno u isto vreme.

— Da! To nam je bila jedina šansa.

Rančer je piljio u tesnac. Tada iznenada kliznu iz sedla, baci šešir u vazduh i uzviknu od sreće.

To kao da je probilo led. Stari Rejk skoči s konja, prileti svom gazdi i zagrli ga. Oči su im bile pune suza.

Čovek iz Misurija je uništio logor Čejena, pošto je utvrdio da se oni nalaze u klancu koji nema izlaza. Došao je na ideju da natera stoku u klanac kako bi ih prosto pregazila.

Kada su se rančer i njegov nadzornik povratili od oduševljenja i pogledali oko sebe, Vajat Erp je već bio ispred krda i terao ga preko zaravni uzbrdo uz planine.

—O—

Čejeni su bili uklonjeni. Od njih više nije pretila opasnost. Mogli su da odahnu s olakšanjem. Sada su daleko lakše podnosili sve veće napore i išli laka srca napred.

Čovek iz Misurija vodio ih je posle kraćeg odmora od jednog dana sa neopisivom sigurnošću kroz klance i doline, gore-dole, čas uz obronke, čas strmo nizbrdo. Tako su stigli do Selona visoravni od koje je vodio put prema najvišim planinama, do Teka prolaza u blizini Blek planina, visokih gotovo četiri hiljade jardi. Stari nadzornik pokazao na planinske vence koji su bili sve bliži.

— Tamo, preko, levo od tamnog tesnaca počinje velika uzbrdica.

Vajat potvrdi.

— Mi ćemo se držati svetlih stena, tu se krije odličan prolaz.

Ruper i Rejk su smatrali da je klanac, koji im je idućeg dana Vajat u daljini pokazao, apsolutno neprohodan. Međutim, bio je prolaz iako prilično strm. Osim toga, uzani prolaz imao je jedno izvanredno preimućstvo. Trojica ljudi su mogla bez teškoća da gone oko tri hiljade goveda.

Vajat je jahao napred, a druga dvojica su predstavljala začelje. Dva dana se duga, zmijolika povorka probijala kroz planine.

Onda je Vajat predložio odmor. Nije bilo tu ni hrane ni vode. Ipak, sam odmor je mnogo značio i stoci i goničima.

Zatim su nastavili put. Nekoliko goveda se sunovratilo u jednu duboku provaliju.

Ruper je izgubio glavu i počeo puca iz revolvera.

Goveda su potrčala u paničnom strahu napred i uz riku počela da se sunovraćuju u ambis.

Rej ote svom gazdi oružje iz ruke i zavrijači ga u provaliju.

Ruper se pobuni:

— Zašto ste to učinili, Rejk?

Stari ga prostreli pogledom.

— Vajat Erp je uz nadčovečanske, neshvatljive napore doveo tri hiljade goveda dovede, mister Ruper! Smatram za ludost da sada samo zbog nervoze, sunovraćujete stoku u provaliju. Onda smo mogli da ostanemo mirno u Kanzasu i da poštedito sebe tolikih muka i žrtava.

Stoka se postepeno umirila. Gubici nisu bili suviše veliki.

Vajat je posmatrao dramu sa jedne uzvišice, nemoćan da bilo šta preduzme, da to bezumlje spreči.

—O—

Uveče su sva trojica čučala, jedan uz drugog uz skromnu vatru. Rejk je spremio skromnu večeru. Zalihe vode su obnovili na jednom planinskom izvoru.

Čovek iz Misurija već danima nije popuštao ni jednu od svojih crnih cigara. Napor je uticao da izgubi svačku volju za pušenjem. Rejk je ćutke sedeo i piljio u ugarke.

Posle dužeg vremena najzad reče:

— On mora da je već prešao odavno prolaz i sada je sigurno na Flur visoravni kod Jeloustona.

Ruper naglo okrete glavu.

— Mislite Peshaner?

Na tog lupeža odavno nisu mislili.

— Da, mora da je već odavno ostavio iza sebe prolaz! — ponovi stari nadzornik, duvajući u vatru koja je jedva tinjala.

Vajat je zamišljeno gledao u žar.

— Ako je sve ovo bilo uzalud?

— reče žustro rančer, posle nekog vremena. — Sve uzalud? Ovaj ljudi put, i još Halova i Makova smrt. Sve muke, napori....

— To je bila vaša jedina šansa — reče čovek iz Misurija tvrdo. Ustade i krenu u svoj uobičajeni večernji obilazak stoke.

— Ja verujem da on zna šta hoće i šta čini! — promrmlja stari Rejk.

— Šta tu još ima da se zna? — gundao je rančer. — Peshaner je odavno prešao preko Teka prelaza! A mi, gde smo mi? U sred planina.

— Ali mnogo milja dalje prema severu, gazda. Bliže granici Montane.

—O—

Dva dana kasnije, Vajat koji je kao obično jahao napred, zaustavi konja. Levo od njega, kroz prorez stena pružao se vidik daleko preko planinskih venaca koji su se ovde naglo spuštali prema jugozapadu do nepregledne ravnice. U sred te ravnice videla se duga, tamna vijugava pruga. Vajat je znao šta ona znači. To je bilo krdo goveda u

pokretu. Krdo koje je pripadalo Peshaneru.

Ne govoreći ništa, Vajat nastavi put. Kada su Ruper i nadzornik došli do mesta gde se nalazio usek između stena, stari uzviknu i pruži ruku prema dolini.

— Šta je to? — pitao je rančer.

— Goveda! — glasio je odgovor.

Ruper je bio očičen je razočaranja.

— Peshaner! — prosiktao je kroz zube. Zatim tako snažno udari pešnicom o sedlo, da konj poskoči.

— Peshaner! Taj bandit je uspeo da prođe sa svojom stokom. Eno grabi kroz dolinu, a mi smo još u planinama.

— On ide prema severu! — procedi nadzornik.

— Prema severu! — rugao se rančer. — Pa kada bi sada još skrenuo sto milja prema jugu, opet bi pre nas stigao i to više dana pre. — Očajan, rančer je počeo da viče.

— Erp! Erp! Erp!

Međutim, topot kopita je nadjačao Ruperove pozive.

Sasvim iznenada uzani prolaz se ulio u zaravan široku preko stoardi. Stoka se raspršala na sve strane. Levo i desno od zaravni, napred, svuda dizale su se visoke strme stene. Začudeni Ruper i Rejk su gledali strme, gotovo vertikalne stene koje su ih okružavale sa svih strana.

Međutim, Vajat je mirno grabio napred. Do uz samo stenu.

Ruper okrete glavu prema nadzorniku.

— Da nije skrenuo s pameti?

Stari samo sleže ramenima.

— Kuda li je samo naumio? Sve je propalo, zaboga. Zar on ne shvata da smo u čorsokaku, i to na visini od nekoliko hiljada jardi, ispod samih oblaka. Postoji samo jedan jedini put, a on vodi natrag, natrag na indijansku zemlju. Naše je odzvonilo.

Rančer je svoje reči propratio gotovo histeričnim smehom. Vajat je mirno jahao uz stene.

Rejk koji je prešao napred i sledio Erpa, vide kako se ovaj zaustavlja kod jednog useka koji nažalost nije dosezao do samog tla...

I Rupert pride.

— Šta sad, vodiču? Jeste li iscrpili svu svoju mudrost?

Vajat se pravio da je prečuo porugu u rančеровом glasu. Samo je okrenuo glavu i rekao:

— Zadržite stoku tamo, nazad.

— Čemu sad to? — procedi Rupert.

Vajat se nije obazirao na njega. Jahao je dalje. Rejk se trudio da zadrži stoku. Čovek iz Misurija počeo da se penje uz zid stene. Zatim su ga videli kako silazi. Uzeo je nešto iz bisaga i muvao se neko vreme oko stena.

Zatim, iznenada poskoči, baci se u sedlo i u galopu se vrati prema rančeru i starom Rejku. Nije još bio stigao do goveda, kada odjeknu zaglušujuća detonacija koja je ljuhljala zemlju i parala vazduh. Og-

roman oblak kamene prašine se podigao. Komade kamenja letelo je na sve strane. Vajat zastade i okrete se. Kada se prašina najzad slegla, Rupert i Rejk razrogačiše oči. Preko u stenovitom zidu zjapila je ogromna rupa. Svetlost je dopirala do zaravni.

Vajat potera konja napred, obide stene i razgleda rezultate detonacije, pa se vrati natrag. Obojica su ga nestrpljivo očekivala.

Vajat sjaha, obrisa oznojeno čelo, uze cigaru iz džepa i zapali je. Pošto je odbio nekoliko dimova reče:

— Ed, prepustite mi opet laso!

Nadzornik mu pruži konopac. Goveda su pošla za njim prema useku. Kada su rančer i njegov nadzornik stigli do useka, zastali su i impresionirani pogledali nadole. Pred njima se pružao planinski put koji je sama priroda načinila, a Erp ga učinio dostupnim probivši stenu.

Stari nadzornik podiže obe ruke i uzviknu od sreće. Pokazao je zatim prema ravnicima.

— Tamo negde, gazda, iza onog sivila vodi bandit svoju stoku. Mi smo mu umakli bar za četiri dana!

Rupert je u neverici trljao oči. Zabacio je šešir na zatiljak. Prosto nije mogao da shvati. Kako je Erp to mogao da zna? Doduše, kada mu je predložio da krene sa stokom rekao mu je — znam jedan put kroz planine, doduše pun prepreka, ali...

Baš tako je rekao.

Sada su bez smetnji gonili stoku prema dolini. Teren je bio doduše strm, ali je put vodio daleko prema severu, mnogo milja ispred krda Gija Peshanera, koji je išao zaobilaznim putem.

Već u rano popodne poterao je Vajat goveda u pravcu severnog obronka planine, duž stenovitog zida koji ih je zaklanjao od oštrog planinskog vetra.

Naišli su na planinsko vrelo, tako da je stoka mogla da se posle dugog vremena napoji. Zaklali su jedno tele, pojeli po komad mesa, ništa manji od sedla. Posle toga skuvao je nadzornik dobru, jaku kafu koju su sa uživanjem popili. Raspoloženje je bilo divno. Vajat je držao svoje limeno lonče obeima rukama i zagledao se daleko preko prostranstva koje se pred njima širilo. Veče se spuštalo.

Na to ga rančer prekide iz razmišljanja i potapša po ramenu.

Čovek iz Misurija ga pogleda.

Ruper mu pruži ruku.

— Hteo bih da vam se zahvalim, Vajat! Vi ste me doista... posramili.

Ništa više nije mogao da prevali preko usana.

—O—

Devet dana kasnije išli su kroz šumovitu Medison zaravan, pa niz brdo između visokih borova prema severozapadu. Pred njima je

ležala Montana. Šumovita, planinska zemlja. Raj Amerike, kako je to jednom rekao predsednik Lincoln.

Jednog sunčanog jutra ušli su u Rokitaun.

Vajan Ruper se prosto sunovraća iz sedla i potrča prema jednoj drvenoj kući iz koje je opet njemu trčao u susret visoki, plećati čovek. Pozdravljali su se dugo i srdačno. Zatim, sijajući od sreće povede svog prijatelja Benstona na ulicu i pokaza na jahača koji je sedeo na panju i mirno i ozbiljno posmatrao okupljenu stoku.

— Eno, Jul, to je čovek koji nas je doveo ovamo i koji nam je u pravom smislu te reči krčio put kroz stene i koji nas je vodio sve vreme. Dve i po hiljade goveda nalazi se ispred grada!

Benston zabaci šešir na zatiljak i pogleda prijatelja.

— Dve i po hiljade goveda? Da nisi možda poremetio pametu?

— Uopšte nisam.

Na to pristigoše nekoliko jahača u glavnu ulicu izvikujući radosnu vest.

Dve i po hiljade goveda stajalo je ispred malog grada. Jul Benston je napravio posao svog života.

I Vajan Ruper je takođe došao do velike zarade. Isplatio je svom starom, vernom nadzorniku lepu sumu. Zatim priđe čoveku iz Misurija.

— Mister Erp, bez vas se ovaj po-

sao ne bi mogao ni zamisliti, a kamoli ostvariti. Mi smo prvo sa pet, a onda sa tri čoveka doterali najveće krdo koje je ikada stiglo u Rokitaun. Svaki rančer bi bio naj srećniji da ima takvog čoveka. Evo, ovde je vaš udeo u zaradi...

Vajat pocepa omot, baci pogled na sumu i odmahnu glavom.

— Ne, rančeru! Nismo se tako dogovorili. Ovo je vaša stoka. Vi mi niste isplatili moj deo, nego polovinu celokupne zarade. Ja jesam doista čovek koji voli da zaradi poštene pare, ali poklone ne primam.

— Poklone! — Rančer je gledao Erpa s krajnjim zaprepašćenjem. — Otkud ovde može biti i pomena o poklonu. Vi ste nam omogućili sve ovo. Bez vas ne bismo istražili.

Koliko god je Ruper insistirao, Vajat je ostao uporno pri tome da primi sumu koju je dobio i sedi nadzornik, govoreći:

— Kada se vratite, mister Ruper, sagradite novu kuću, kupite krdo teksaških goveda i zavrбуйте nekoliko mornaka kakvi su bili Hal i Mak, momke koji bi odgovarali uz vašeg divnog nadzornika.

— Znam jednog čoveka kome bih iz meseca u mesec davao dvostruku platu, samo kada bi hteo da ostane na mom ranču.

Čovek iz Misurija odmahnu glavom.

— Veliko vam hvala, rančeru. Naumio sam nešto drugo.

— Ali vi nemate zaposlenje.

— Ne, još ga nemam. Ali imam dovoljno novaca da se snađem. Potrajaće mi još dosta vremena. Hteo bih da posetim svoje. Znae, krajnje je vreme da odem kući i obiđem roditelje.

— Vaši roditelji žive u Misuriju?

— Sada više ne. Povukli su se dole u Lamar.

— Vi najbolje znate šta hoćete, Vajat. Ako ikada budete tražili posao, kod Vajana Rupera je za vas mesto uvek slobodno.

Vajat mu pruži ruku.

Proveli su nekoliko mirnih dana u Rokitaunu. Rančer se smestio kod svog prijatelja Benstona. Oba kauboja su često obedovali kod ljubaznog rančerovog prijatelja.

—O—

Kada su jedne tihe večeri sedeli uz kamin u Benstonovoj kući, Ruper upita Vajata:

— Zbog čega, u stvari, niste odmah odjahali? Vi ste inače čovek koji ne zna da dokoličenje.

— Ja i ne dokoličim. Ja čekam.

— Čekate? — iznenadi se Ruper.

— Da. Čekam Bena Tompsona.

— Tako sam nešto i pretpostavljao — uzviknu rančer i poblede. — To sam i mislio.

— Zbog čega to činite? — raspitivao se Benston.

— Ben Tompson je ubio šerifa
— mister Benston.

— Da znam, u Kanzasu i Koloradu je za njim raspisana poternica.

— Tako je. Ali ovde ga niko neće tražiti. Zbog toga ga ovde i čekam. U ostalom, on je u svakom slučaju pošao u poteru za mnom. Uštedeću trud onima koji ga gome i traže. Zbog toga sam ovde.

— Peshaner je s njim — opomenu Benston.

Oko Vajatovih usana zaigra lak osmeh.

— Da, to je sigurno.

— Čekate li i na njega?

— Da. On je najmio ubicu starog Džima Dafija. On je celo krdo koje će ovamo doterati, pokrao. On je najmio ljude koji su izvukli Bena Tompsona i Abe Klinholma iz zatvora u Elsfortu. Znači, imam mnogo razloga da i na tog bandita čekam.

— Zar svojom nepokolebljivošću sami sebi ne otežavate život?

Vajat odmahne glavom, ustade, pozdravi se i ode.

I nadzornik ustade.

— Vi ga ne shvatate, gazda. To je čovek, koji čvrsto stoji uz zakon. Nepokolebljivo. Bili ste potpuno u pravu kada ste mu tamo u Koloradu jednom rekli da bi trebalo da nosi zvezdu...

—O—

Osam dana kasnije približavalo se gradu još jedno krdo goveda. Bilo je svega dvanaest odrpanih i gladnelih goniča.

Napred su jahala dva čoveka, na čijim licima se ogledala nemilosrdnost i odlučnost.

Gi Peshaner i ubica Ben Tompson.

— Ne ide mi u glavu da ga više nigde nismo videli, pa ni gore kod prelaza! — mrmljao je Tompson.

Peshaner je samo odmahivao glavom.

— Pa već sam ti rekao da on neće dospeti ovamo. Činjenica da je odličan strelac i da ima gvozdenu pesnicu ne znači i da mora da bude dobar gonič ili vodič.

— Hm — mrmljao je kockar. — Njemu bih sve mogao da pripišem.

— On je vraško pseto, to je jasno, ali preko planina neće moći. Ne ide mi uopšte iz glave da je došao na suludu misao da obiđe Teku prolaz. Tamo je morao da ostane. Mi smo izgubili dosta ljudi i stoke. Džimi Jakl poznaje planine bolje nego svoje staro sedlo. Još u Koloradu mi je rekao, pre nego što smo krenuli za Vajoming, da Vajat neće uspeti. Mi ćemo ovde obaviti svoj posao, oporaviti se pa onda s momcima natrag kroz planine. Tamo ćemo ga sigurno naći i napuniti olovom.

Tompson trže uzde.

— Ja, Gi, ja ću ga napuniti olo-

vom. Ja sam. Nadam se da si to shvatio.

Peshaner nije baš bio čovek koji se dao lako ubediti.

— Videćemo još, Ben. Ako se meni nađe na nišanu, rastaviću ga na delove.

Kockar prostreli svog kompanjona pogledom u kome je gorela užasna mržnja.

— Nećeš to učiniti, Gi! Ako ga ubiješ, moj si neprijatelj.

— Ti si pravi idiot, Ben. Zaslepljen idiot! Budi srećan da momku neko smrsi konce inače će ti biti stalno za petama. On te je strpao u zatvor, jer je fanatik! Za zakon, mislim. Taj momak će sigurno imati na svojoj košulji srebrnu zvezdu. Slediće te, ako treba, i do na kraj sveta. U to sam više nego siguran. Ti nemaš mozga, Bene Tompsone, inače bi to i sam znao. Sve što taj prokleti Vajat učini sve je vraški dobro promišljeno i isplanirano. On je podstakao Rupera da tera svoja goveda u Montanu. Time je hteo mene da poseče. To što mu nije uspelo, njegov je malar. Taj lupež pripada onoj vrsti korova koji ne očekuje od crva da uzvitla prašinu. On živi — i sačekuje nas. Pre svega tebe, jer si ubio šerifa.

Tompsonu je prekipelo. Jednim udarcem je izbio kauboja iz sedla.

Peshaner je ležao na zemlji. Kada se uspravio, kraj usta niz bradu tekla mu je krv. Tompson je

skočio iz sedla i gledao Gija užarenim pogledom.

Na to snažni kauboj udari Tompsona po sred lica. Kockar je, međutim, ostao na nogama. Pogled mu je postao staklast.

— Ti šupoglavi idiote! Ti bedni falššpileru!

Tompson divlje uzviknu i ustremi se na svog protivnika. Nastala je užasna tuča. Ostali kauboji koji su upravo pristizali, zaustaviše konje i počеше zainteresovano da posmatraju gužvu.

I goveda zastadoše!

Bitka se završila — nerešeno. Bili su podjednako jaki, opasni, obojica okoreli banditi. Ni jedan nije odstupio ni popustio. Zbog toga je i ishod bio nerešen.

Kada su se uspravili i otresli prašinu sa odela, samo su se oštro pogledali. Peshaner pođe prema svom konju, zanošeći se. To je isto učinio i ubica Ben Tompson. Lagano su nastavili put.

—O—

U kasno popodne ugledali su u daljini krovove kuća malog grada.

— To je Rokitaun! — uzviknu Peshaner, čije je lice bilo podnaduveno posle tučnjave sa Tompsonom.

Kockar, koji je takođe imao nekoliko modrica, promrmlja:

— Otkud znaš?

Peshaner se okrete i dozva jednog od svojih goniča.

— Džim, vidiš li u daljini grad?

— Da, gazda, to je Rokitaun. Poznajem ga.

Nastavili su put.

Pre nego što su stigli do prvih kuća, Peshaner skrete pogled na mali pašnjak ispred naselja. Kratka planinska trava bila je izgažena i polegla od mnogobrojnih goveda.

Peshaner je bio kauboj i odmah je shvatio šta to znači. Međutim, bio je veoma gnevan na Tompsona, pa je prečutao. Uprkos svemu Ben nije ušao neopomenut u grad.

Na jednoj napuštenoj kući koja se nalazila nekih stopedeset jardi od glavne ulice bila je zakačena velika plakata. Obojica požuriše prema plakati i počеше da sriču tekst ispisan krupnim slovima.

— *Bene Tompson, ubico šerifa, ja te čekam ovde u ovom gradu!*

Gi Peshaner, kradljivče stoke i podstrekaču na ubistvo i tebe čekam!

Nadam se da ste u Fort Morganu posetili grob svoga prijatelja Aba Klinholma.

Vajat Erp

Oba bandita se, duboko pogođeni, zgledaše.

Izenada oseti Peshaner neku neprijatnu mučninu u stomaku. Izmakao se od plakata kao da je ku-

žan i pogledao prema glavnoj ulici. Kockar je posiveo. Njegove suviše razmaknute oči pretvorile su se u uzani prorez.

— On je dakle ovde! — prošaputao je jedva čujno.

— Da — odgovori kauboj gnevno. — Ovde je i čeka nas. I tebe i mene. Ostalo nam je proketo malo vremena.

Tompson upravi svoje mržnjom izobličeno lice prema glavnoj ulici.

— On je ubio Bila...

Peshaner je pokazivao ispruženom rukom.

— Gledaj samo kako je sve pušto. Čekaju te. Čekaju Bena Tompsona. Ulice su prazne tamo gde se ti pojaviš. To ti je uvek uspevalo.

Kockar izvuče revolver iz opasača.

— Zaveži gubicu, Gi! Ili ćeš umreti pre nego što onaj vuk tamo uspe da te rastrgne.

Peshaner se zacereka.

— Samo ti pucaj, Ben. Nećeš mu ipak na taj način umaći. — Zatim je podigao ruku.

Kauboji su na njegov znak poterali ostatak goveda koji su uz neopisive muke i uz silne gubitke na Teku prelazu doveli do pašnjaka ispred Rokitauna.

Dva bandita sedela su na konjima i motrila na glavnu ulicu.

Tompson pogleda Peshanera koji se cerio.

— Dajem ti prednost, Ben. Ti

si čuveniji i na tebe se posebno na-
oštrio!

— Bedna kukavice! Prokleti, pr-
ljavi goniču krava. Smrdljivi krad-
ljivče stoke.

Peshanerov osmeh osta zaleđen.

— Stvar je dovedena do kraja.
Jaši napred. Jedan mora da počne!

Kockar je piljio napred.

Sunce koje je klonulo prema za-
padu kupalo je svojom rumenom
svetlošću ulicu malog gradića u
Montani. Nigde nije bilo žive du-
še. Neutešna praznina kao da je
zjapila pred njima.

U tom trenutku se neobična sna-
ga magičnog imena Vajata Erpa
osetila prvi put. Dogodilo se nešto
što će se u ovoj surovoj zemlji
još hiljadu puta ponoviti: ljudi ko-
ji se nisu bojali ni đavola ni smr-
ti, osetili su hladnu jezu niz leđa,
pri pomisli ko ih očekuje u gradu.
Visok čovek, uzanog lica, dubokih
plavih očiju, crne kose sa dva re-
volvera u opasaču...

Magija čoveka iz Misurija — Va-
jata Erpa počela je da dejstvuje.

Ipak, razbojnik Ben Thompson la-
gano je išao napred, prema sredini
glavne ulice. Nije se više ni jed-
nom osvrnuo za svojim saputni-
kom.

Kockar naglo zastade. Da ne vi-
di priviđenja?

Otkud sad odjednom ovaj čovek
na sred ulice?

Stajao je tu, kao iz zemlje iz-

nikao, uspravljen, ruku prekrštenih
na grudima. Tamni šešir mu je bio
duboko navučen na čelo. Na četrde-
set jardi Thompson je video kako
mu oči svetlucaju.

Počeli su poslednji minuti Bena
Thompsona. Možda je mogao blago-
vremeno da pobegne. Ali, bio je
kockar i nije odustajao ni od naj-
opasnije igre.

Možda je čak znao da će ovog
puta izgubiti.

Međutim, odavno je on postao
čovek koji nikad ne odstupa.

Dvadeset jardi ispred Vajata Er-
pa kliznuo je iz sedla.

— Evo me, Erp!

— Da! — odjeknu oštar odgovor.

U to je kockar već pucao. Nije
bilo fer, ali postupio je kao i uvek
do sada u životu. Varao je.

Zrno prođe kraj samog Vajato-
vog tela.

Čovek iz Misurija se bacio u stra-
nu i još u pokretu pucao. Zrno me-
đutim, nije smrtno pogodilo Thomp-
sona, samo ga je ranilo u grudi.
Pao je i tako nezgodno udario gla-
vom o jedan kamen, da je ostao da
leži nepomično.

Vajat mu priđe i vide prazne ban-
ditove oči okrenute prema večer-
njem nebu. Ubica šerifa, Ben Thomp-
son je bio mrtav. Jedan razbojnič-
ki život priveden je kraju.

Vajat se okrete i uputi prema
hotelu. Čekao je.

Ali drugi čovek nije došao.

Kada je sledećeg popodneva Va-

jat Erp otišao iz grada, video je napuštenu stoku na pašnjaku.

Gi Peshaner je sa svojim ljudima uhvatio maglu. Video je kako je

Ben Tompson pao, a zatim je pobegao.

Tek mnogo godina kasnije dole u Arkanzasu, u Dodž Sitiju, Vajat Erp će ga ponovo videti...

K R A J

ČETVRTKOM
U PRODAJI

PANDRAMA

NAJLEPŠI IZBOR STRIPOVANIH ROMANA: VIKING, CELIČNA PESNICA, FANTOM, RINGO, MORNAR LUTALICA, KING — KONG, KRALJ DŽUNGLE, MAČ PRAVDE, DEJVI KROKET, CRNI STRELAC, ASOVI SVE-MIRA, UMPAH — PAH i drugi ZA SAMO 1 DINAR.

ČITAJTE SLEDEĆI ROMAN

 WILLIAM MARK	VAJAT ERP	DOK HOLIDEJ
BROJ:3	CENA 1 D.	
		
U PESKU TEKSASA		

IZLAZI 15. MARTA!

IZDAJE I STAMPA NIP FORUM, NOVI SAD, VOJVODE MIŠICA BR. 1.
ODGOVORNI UREDNIK: TOMISLAV KETIG